

ÜNİVERSİTELERARASI GİRİŞ SINAVINDA ALDIKLARI SONUÇLARA GÖRE TÜRKİYE'DEKİ LİSELERİN BAŞARI DURUMLARI

Prof. Dr. Cemal MIHÇIOĞLU

Bu incelemenin amacı, Türkiye'deki lise ve kolejlerin başarı durumlarını, üniversitelerarası giriş sınavında aldıkları sonuçlara göre ortaya koymaktır. Bu başarının hesaplanmasında, söz konusu orta öğretim kurumlarının üniversitelerarası kayıt ve giriş sınavı sisteminin ilk uygulama yılı olan 1964-65 ders yılı giriş sınavına katılan öğrencilerinin tümünün çeşitli testlerden aldıkları puanların ortalamaları ölçüt olarak alınacaktır. Bilindiği gibi, üniversitelerarası giriş sınavı her yıl temmuz ayının ilk yarısı içinde yapılmakta ve sınava mezunlardan başka o yıl lisenin son sınıfında okumakta olan bütün öğrenciler katılabilmektedir. Bu duruma göre, burada yapılacak olan değerlendirme, liselerin sınava katılan bütün öğrencilerinin —bu arada üstün başarılılar kadar iyi, orta ve zayıf öğrencilerin— giriş sınavında aldıkları notlara dayanırılmış olacaktır. Böylece alınacak ortalamaların, liselerin genel başarısının en güvenilir bir ölçüsü olacağını ve bunun da ancak Türkiye gibi üniversiteye girişte kapsayıcı ve merkezî bir sistem uygulayan bir ülkede mümkün olabileceğini sanıyoruz.¹

1964-65 ders yılı, kısaca «merkezî sistem» adıyla anılan üniversitelerarası kayıt ve giriş sınavı sisteminin ilk uygulama yılıdır. Bu yıl sınavlar, söz konusu sistemin dışında bulunan Orta Doğu Teknik Üniversitesi ile işbirliği edilerek ve bu üniversite tarafından

1 Bugün Türkiye'de üniversiteye girişte uygulanmakta olan «merkezî sistem» in hangi ihtiyaçlardan doğduğu, nasıl planlanıp örgütlendirildiği ve uygulandığı aşağıdaki kitabın ilk üç bölümünde ayrıntılı olarak anlatılmaktadır: Prof. Dr. Cemal Mihçioğlu, *Üniversiteye Giriş ve Liselerimiz* (Ankara Üniversitesi Basımevi, 1969), İkinci Baskı. 227 sayfa.

hazırlatılan testler aynı günlere rastlatılan üniversitelerarası giriş sınavına katılan öğrencilere de aynen uygulanarak yapılmıştı.²

Bu araştırmada yapmak istediklerimiz iki noktada toplanabilir :

1. Önce tek tek liselerin başarı durumları, puan ortalamaları olarak ve her lisenin testlerin herbirinden genel sıralamada kaçınıcı olduğu gösterilerek belirtilecektir.

2. Sonra çeşitli lise kategorilerinin başarı durumları ortaya konarak birbiriyle karşılaştırmalar yapılacak ve böylece Türkiye'deki liseler hakkında «makro» çözümlenmelerde bulunulacaktır.

Bu incelemede, bundan bir süre önce 1965-66 üniversitelerarası giriş sınavı sonuçları üzerinde yaptığımız bir incelemenin sonuçlarına da zaman zaman atıfta bulunulacak, benzerlik ve farklılıkların belirtilmesine çalışılacaktır.

Tek Tek Liselerin Başarı Durumu

Öğrencileri sınava katılan liselerin başarı durumları değerlendirilirken gözden uzak tutulmaması gereken bir nokta, değerlendirmeye esas olan notların bundan beş yıl önce yapılan giriş sınavına ait olduğu ve dolayısıyla o tarihten bu yana liselerin seviyesinde bazı değişikliklerin meydana gelmiş olabileceğidir. Bununla birlikte, beş yılın öğretim kurumlarının genel seviyelerinde önemli değişik-

2 Bu işbirliği konusunda yukarıda anılan kitaba bakınız (s. 32-33). Adı geçen üniversite tarafından hazırlatılan Zihin Kabiliyeti Testinde 80, Sosyal Bilimler Testinde (Sosyoloji, Psikoloji, Sosyal Meseleler, Tarih ve Edebiyat Kolu seviyesinde Matematik konularında) 100 soru, Üniversitelerarası Giriş Sınavı Komisyonunca ayrıca hazırlatılan Yabancı Dil (Almanca, Fransızca ve İngilizce) testlerinde ise 27'şer soru bulunmaktaydı. Böylece sınavda öğrencilere toplam olarak 332 soru sorulmuş oluyordu. Bu testlere sırasıyla 45, 80, 120 ve 30 dakika, testlerin hepsine toplam olarak 4 saat 35 dakika ayrılmıştı. Bu sınavdan sonra, katılan öğrencilerden öğrenildiğine ve puan dağılımlarından anlaşıldığına göre, Fen Bilimleri Testindeki sorular oldukça güçlü ve bu durum testin ayırıcı gücünü zayıflatabilecek nitelikteydi. Sosyal Bilimler Testinde Psikoloji sorularına fazla yer verilmiş, buna karşılık Edebiyat ve Coğrafyadan soru sorulmamıştı. Fen Bilimleri Testinde Matematik sorusundan fazla Kimya sorusu bulunmakta, buna karşılık Geometri ve Trigonometriden soru bulunmamaktaydı. Bütün bu eksiklik ve dengesizliklere rağmen söz konusu testlerin bir ölçme aracı olarak değerli olduğu kanısındayız. Buradaki araştırmanın sonuçları bu kanımızın doğruluk derecesi hakkında okuyucuya bir fikir verebilecektir.

liklerin meydana gelmesi için oldukça kısa bir süre olduğu ve burada ortaya çıkan seviyelerin, birkaç istisna hariç, genellikle aynı kaldığı kanısındayız.

Öğrencileri 1964-65 üniversitelerarası giriş sınavına katılan liselerin sayısı 200'dür. Dörtten az sayıda öğrencisi sınava katılan liselerle askerî liseler ve kimliği tesbit edilemeyen bazı liseler³ dikkate alınmamıştır.

Testler uygulandıktan sonra, sınava girmek üzere kaydını yaptırdığı halde sınava katılmayan (ya da testlerden ancak bir kısmına katılan) öğrenciler için de standart puanlar hesaplanmış ve öğrencilerin sınava girdikleri takdirde alabilecekleri puanların genellikle çok altında olan ve aslında hesap dışı tutulmaları gerektiği halde teknik nedenlerle ayıklanamayan bu puanlar da ortalamalara dahil edilmiştir. Ortalamaları sınırlı bir ölçüde de olsa etkilediklerinde şüphe olmayan bu gibi puanların liseler arasında azçok eşit bir biçimde dağıldıklarını ve bu yüzden de genel görünüşü etkilemediklerini kabul ediyoruz.

Çizelge 1'de, öğrencileri sınava katılan liseler, buldukları ilin alfabe sırasına göre yer almış, ilçe liseleri de il merkezlerindeki liselerden sonra yine alfabe sırasına konmuştur. Bu çizelgede liseler aşağıdaki plana göre sıralanmıştır. (1) Resmî liseler, (2) Resmî kolejler, (3) Akşam liseleri, (4) Özel kolejler ve liseler, (5) Azınlık liseleri, (6) Yabancı liseler.⁴

Listede, görüldüğü gibi, önce lisenin adı verilmiş, daha sonra o liseden sınava kaç kişinin katıldığı —bir başka deyimle, daha sonraki sütunlarda verilen rakamların kaç öğrencinin puanlarının ortalaması olduğu— gösterilmiş, ondan sonra da sırasıyla Toplam Standart Puan, Zihin Kabiliyeti, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilim-

3 Sınavla ilgili delikli kartlarda, liselerin adları değil kod numaraları kullanılır. Söz konusu yıla ait kodların tesbiti ve kartlara geçirilmesi işi merkezî sisteme üye olmayan bir üniversite tarafından yapıp ilgili kartlar sonradan merkezî sisteme devredildiği için birkaç liseye ait kodların anahtarı bulunamamış ve dolayısıyla bu liseler düzenlenen çizelgelere dahil edilememişlerdir. Üç ya da daha az öğrencisi sınava katılan liselerin dışarda bırakılmasının nedeni, bu kadar az sayıda öğrencinin söz konusu liselerin seviyesini temsil edememesi ihtimalini bertaraf etmektir.

4 Bu incelemedeki çözümlenmelere esas olan bilgilerin işlenmesinde Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi Test ve Araştırma Bürosu Bilgi İşleme Bölümü Başkanı Sayın Abdurrahman Sanay'ın değerli yardımlarını gördüm. Kendisine en derin teşekkürlerimi sunarım.

ler Testi standart puan ortalamaları ve Yabancı Dil Testi ham puan ortalaması ile söz konusu lisenin bu testlerden her birinden aldığı puanlara göre kaçınıcı olduğu gösterilmiştir.

Çizelge 2'de ise, aynı liseler, sınava katılan öğrencilerinin Toplam Standart Puan ortalamalarına göre —büyükten küçüğe doğru— sıraya konmuş ve yine her birinin hizasında her testten genel sıralamada kaçınıcı oldukları belirtilmiştir.

Bu iki çizelgede yer alan veriler daha sonraki sayfalarda toplu olarak çözümleneceğinden, burada tek tek liselerin başarı durumlarını gösteren rakamlar verilmekle yetinilmiştir. Okuyucuların, bu rakamlara dayanarak liseler arasında genel başarı, zihin kabiliyeti, fen bilimleri, sosyal bilimler ve yabancı dil konularında ilginç karşılaştırmalar yapabileceklerinde şüphe yoktur.

Orta Öğretimde Bölgesel Dengesizlikler

Çizelge 1 ve *2*'ye genel olarak bir göz atıldığı zaman, en başarılı liselerin İstanbul, Ankara ve İzmir şehirleri başta olmak daha çok —sosyo-ekonomik bakımdan ileri durumda bulunan— büyük merkezlerde ve Batı bölgelerinde yer aldığı, buna karşılık sosyo-ekonomik bakımdan geri bir durumdan bulunan çevrelerde —özellikle Doğu Anadolu'da— bulunan liselerin düşük bir başarı gösterdikleri kolayca anlaşılır.

Bununla birlikte, yurdumuzda özellikle son yıllarda tartışma konusu olan orta öğretimdeki bölgelerarası dengesizlik sorununu, üniversitelerarası giriş sınavının ilk uygulama yılında toplanan bilgilere dayanarak rakamlarla ortaya koymaya çalışacağız.

İlkin bu dengesizliğin coğrafi bölgelere göre nasıl ortaya çıktığını görelim. *Çizelge 3*'te, Türkiye'deki yedi coğrafi bölge, her birindeki il sayısı, bu bölgelerde kaç lise bulunduğu, sınava katılan öğrencilerin toplam sayısı ve bu öğrencilerin standart puan ortalamaları gösterilmiştir.

Çizelgeden, Ege Bölgesi liselerinde okuyan öğrencilerin en üstün başarıyı gösterdikleri, onu İç Anadolu ve Marmara Bölgelerinin izlediği, daha sonra da —alçalan bir sıra ile— Karadeniz, Akdeniz, Güney Doğu ve Doğu Anadolu Bölgelerinin geldiği görülmektedir. *Çizelgedeki* puan ortalamaları birbiriyle karşılaştırıldığında, en üstün başarılı öğrencilerin geldiği Ege, İç Anadolu ve Marmara Bölgelerine ait ortalama rakamlarının daha sonra gelen dört bölgeye oranla çok yüksek, buna karşılık kendi aralarındaki farkların

Ç İ Z E L G E 1

1964 - 1965 Üniversitelerarası Giriş Sınavı Sonuçlarına Göre
Liselerin Başarı Durumu

(Alfabe sırası)

L i s e	Aday Sayısı		Toplam Puan		Zihin K. T.		Fen B. T.		Sosyal B. T.		Yabancı Dil T.	
	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra
Adana Erkek L	958	173	137,99	173	45,83	173	46,66	161	45,49	172	8,89	161
Adana Kız L	146	109	149,36	109	51,39	79	48,22	132	49,75	108	10,75	122
Adana Ceyhan L	120	191	133,13	191	43,67	190	45,56	179	43,90	186	8,67	165
Adıyaman L	76	180	136,22	180	45,64	177	46,11	170	44,47	183	7,49	188
Afyon L	200	67	153,64	67	51,66	72	50,85	54	51,14	81	10,21	134
Afyon Bolvadin L	61	157	141,23	157	48,20	139	47,32	146	45,71	169	8,00	182
Ağrı Karaköse N Gökçe L	106	186	134,15	186	43,64	191	46,99	153	43,53	188	7,49	189
Amasya L	165	95	151,47	95	49,62	114	50,81	56	51,04	87	10,83	118
Ankara Anafartalar L	90	84	152,52	84	50,50	101	49,58	99	52,44	57	14,47	57
Ankara Atatürk L	742	29	159,81	29	53,13	37	52,33	32	54,31	38	13,13	70
Ankara Bahçelievler												
Deneme L	133	38	158,26	38	54,09	29	49,83	94	54,34	37	16,23	43
Ankara Bahçelievler												
Cumhuriyet L	475	73	153,09	73	51,50	73	49,99	85	51,60	69	13,70	64
Ankara Gazi L	645	66	153,65	66	51,49	74	50,42	69	51,75	68	10,83	117
Ankara Kız L	709	40	157,18	40	52,75	48	51,04	50	53,38	43	15,41	50
Ankara Kurtuluş L	543	64	153,89	64	51,22	85	51,45	42	51,22	79	11,54	101

L i s t e

Aday Sayısı **Toplam Puan** **Zihin K. T.** **Fen B. T.** **Sosyal B. T.** **Yabancı Dil T.**

	Sayı	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra		
Ankara Yeni Mahalle	289	159,85	28	53,50	32	52,31	33	54,04	39	12,59	83
Mustafa Kemal L											
Ankara Yıldırım Baya- zit L	345	146,39	130	48,42	133	49,80	95	48,17	139	9,87	139
Ankara Kırıkkale L	165	146,33	131	48,39	135	49,15	110	48,79	128	9,09	155
Antalya L	463	141,44	154	47,31	148	47,43	145	46,70	157	10,13	135
Artvin L	168	133,57	189	43,96	187	46,79	158	42,82	192	7,62	185
Aydın L	268	151,16	98	50,91	92	50,47	67	49,78	107	10,72	123
Aydın Nazilli L	214	145,72	138	49,49	119	48,60	125	47,63	147	10,91	114
Balıkesir L	173	151,96	88	51,41	77	50,63	61	49,93	105	10,82	119
Balıkesir M Hasbî Erkek L	69	156,38	46	52,49	53	52,58	25	51,31	76	12,20	87
Balıkesir Bandırma M Gönenc L	114	160,30	26	55,07	23	52,41	28	52,82	56	12,99	75
Balıkesir Edremit L	96	154,57	57	52,52	51	50,96	52	51,08	85	11,33	106
Bilecik E Gazi L	93	147,97	120	49,81	110	49,17	108	48,99	125	9,46	142
Bingöl L	39	138,66	169	45,30	183	48,66	121	44,70	181	8,49	171
Bitlis L	63	137,66	174	46,23	167	46,86	155	44,57	182	9,16	153
Bolu L	136	151,23	97	51,30	80	49,94	88	49,98	104	10,22	133
Bolu Düzce L	65	152,06	87	49,62	113	52,93	20	49,50	114	11,02	110
Burdur L	159	154,55	58	51,67	71	53,53	12	49,34	118	11,68	100
Bursa Atatürk Erkek L	4	154,72	56	52,71	49	52,77	22	49,25	119	11,00	113
Bursa Erkek L	300	159,11	33	53,04	40	53,03	16	53,04	47	11,92	91

Bursa Kız L	182	152,65	81	51,49	75	48,86	118	52,30	60	12,77	80
Çanakkale L	107	150,26	108	51,24	83	50,24	74	48,77	130	11,02	111
Çanakkale Biga L	43	139,40	168	45,48	181	48,63	122	45,29	174	8,56	168
Çankırı L	96	150,49	105	50,38	105	48,59	128	51,53	73	9,64	141
Çorum L	207	148,09	116	48,64	130	50,66	60	48,79	127	10,01	137
Denizli L	529	153,19	71	50,86	93	52,96	19	49,37	117	9,82	140
Diyarbakır Z Gökalp L	353	146,03	136	49,13	122	48,62	123	48,28	135	10,56	128
Edirne L	146	150,98	100	50,76	95	51,50	41	48,73	131	10,87	115
Elâzığ L	356	142,04	150	46,59	162	49,31	102	46,15	165	9,20	150
Erzincan L	193	141,28	156	46,28	166	49,37	101	45,62	170	8,54	169
Erzurum L	317	144,64	141	48,93	124	48,38	130	47,33	151	9,09	156
Eskişehir Atatürk L	584	153,51	69	52,32	57	50,19	78	51,00	88	12,11	90
Gaziantep L	307	153,68	65	50,49	103	51,96	36	51,23	78	11,11	108
Gaziantep Kilis L	127	147,29	127	48,66	129	51,04	51	47,59	148	8,25	175
Giresun L	133	146,09	135	47,55	145	50,31	72	48,22	138	9,44	143
Gümüşhane L	95	133,61	188	44,62	185	46,74	159	42,25	195	6,41	195
Hakkâri L	18	129,64	196	43,30	192	45,38	181	40,96	197	5,94	199
Hatay Antakya L	287	143,05	146	47,28	149	48,90	116	46,87	154	8,82	163
Hatay İskenderun L	236	146,21	134	48,18	140	49,93	90	48,09	140	10,82	120
Isparta Şehit A İ											
Kalmaz L	187	152,74	79	51,69	70	51,37	43	49,68	111	10,76	121
Isparta Yalvaç L	69	140,59	161	46,03	171	48,32	131	46,24	164	7,22	193
İçel Mersin T Sırrı L	274	153,63	68	50,79	96	51,66	39	51,18	80	12,29	86
İçel Silifke L	154	146,29	132	47,45	146	52,72	24	46,13	166	8,05	180
İçel Tarsus L	234	145,94	137	47,64	144	49,25	106	49,05	123	10,28	132
İstanbul Atatürk Erkek L	361	153,23	70	51,19	88	49,91	91	52,13	63	13,02	74

L i s e	Aday		Toplam Puan		Zihin K. T.		Fen B. T.		Sosyal B. T.		Yabancı Dil T.	
	Sayı	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra
İstanbul Atatürk Kız L	156	123	146,65	68	51,87	139	47,82	142	47,96	14,97	54	
İstanbul Bakırköy L	410	85	152,24	86	51,22	93	49,87	82	51,14	12,12	89	
İstanbul Beşiktaş L	124	111	148,93	91	51,05	147	47,30	93	50,59	13,77	62	
İstanbul Çamlıca Kız L	136	53	155,03	67	51,89	79	50,19	50	52,94	15,75	47	
İstanbul Erenköy Kız L	133	93	151,62	98	50,59	127	48,59	58	52,44	15,61	48	
İstanbul Erkek L	209	41	156,84	45	52,87	49	51,10	54	52,88	13,96	60	
İstanbul Eyüp L	188	114	148,38	141	48,07	77	50,21	102	50,10	11,01	112	
İstanbul Fatih Kız L	205	103	150,70	104	50,43	107	49,18	84	51,09	13,39	67	
İstanbul Galatasaray L	83	15	171,12	9	60,25	68	50,45	15	60,41	22,86	21	
İstanbul Haydarpaşa L	763	83	152,55	82	51,26	64	50,58	92	50,71	11,83	96	
İstanbul Heybeliada L	49	104	150,65	65	51,98	115	48,97	109	49,70	12,18	88	
İstanbul Kabataş Er- kek L	688	94	151,53	90	51,13	76	50,22	101	50,18	11,90	93	
İstanbul Kadıköy Kız L	102	77	152,92	61	52,08	120	48,75	65	52,10	15,32	51	
İstanbul Kandilli Kız L	195	59	154,47	44	52,90	65	50,52	86	51,05	14,75	56	
İstanbul Kız L	378	86	152,10	89	51,19	111	49,14	67	51,78	13,06	73	
İstanbul Nişantaşı Kız L	190	78	152,92	63	52,05	105	49,27	70	51,60	15,16	52	
İstanbul Pendik L	208	62	154,39	62	52,06	75	50,22	64	52,11	12,43	85	
İstanbul Pertevniyal L	431	44	156,55	64	52,02	40	51,64	52	52,90	12,87	78	
İstanbul Üsküdar Kız L	95	82	152,56	78	51,39	98	49,62	72	51,55	12,85	79	
İstanbul Vefa L	491	47	156,27	58	52,17	47	51,14	49	52,96	13,10	72	
İzmir Atatürk L	322	12	172,58	21	56,21	1	60,97	29	55,39	13,23	67	
İzmir Karşıyaka L	16	36	158,71	46	52,85	18	52,97	53	52,89	13,74	63	

İzmir Karşıyaka Kız L	81	155,31	52	52,51	52	49,95	87	52,85	55	14,16	59
İzmir Kız L	330	154,45	60	52,12	59	50,14	81	52,20	62	14,42	58
İzmir N Kemal L	406	151,76	91	50,36	106	50,93	53	50,47	95	11,39	105
İzmir Ödemiş L	120	153,14	72	50,55	99	51,27	45	51,31	77	10,61	125
Kars L	440	127,44	199	42,36	196	44,74	188	40,67	198	7,59	186
Kastamonu Abdurrahman											
Paşa L	261	137,48	176	47,44	147	46,21	168	43,84	187	9,43	143
Kayseri L	540	148,09	118	49,30	121	50,83	55	47,96	141	10,30	131
Kayseri Develi L	26	136,01	183	44,39	186	46,63	162	44,99	179	7,58	187
Kırklareli L	99	147,23	128	49,91	109	48,47	129	48,85	126	11,90	94
Kırklareli Lüleburgaz L	87	136,03	182	46,11	169	44,77	187	45,16	176	8,08	179
Kırşehir L	122	143,94	144	46,68	161	50,49	66	46,78	156	9,19	151
Kocaeli İzmit L	172	159,27	32	53,25	35	53,08	15	52,93	51	12,97	76
Kocaeli Gölcük L	68	149,31	110	49,79	111	49,96	86	49,55	113	11,69	98
Konya Erkek L	359	156,47	45	52,10	60	53,27	14	51,10	83	10,59	126
Konya Atatürk Kız L	65	151,80	90	51,23	84	50,11	83	50,45	96	13,52	66
Konya Akşehir L	130	140,80	159	46,78	160	48,96	115	45,06	178	4,44	190
Konya Beyşehir L	59	135,93	184	47,02	153	46,30	167	42,62	193	7,07	194
Konya Ereğli L	148	142,30	149	47,19	151	47,20	148	47,91	144	8,25	174
Konya Karaman L	81	141,78	151	46,17	168	50,33	71	45,29	173	8,52	170
Kütahya L	156	159,51	31	53,58	31	52,39	29	53,54	41	11,20	107
Malatya T Emeksiz L	469	140,13	166	46,40	165	48,60	126	45,14	177	8,42	172
Manisa L	199	156,10	50	51,73	69	52,29	34	52,09	66	11,91	92
Manisa Akhisar A											
Şefik L	100	153,00	74	51,96	66	52,79	21	48,20	137	8,96	159
Manisa Salihli L	82	141,43	155	48,27	136	46,46	165	46,70	158	8,89	160

L i s e	Aday		Toplam Puan		Zihin K. T.		Fen B. T.		Sosyal B. T.		Yabancı Dil T.	
	Sayı	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama
Manisa Turgutlu L	35	151,38	96	53,00	41	49,66	97	48,72	132	9,20	149	
Maraş L	244	143,81	145	47,01	155	49,94	89	46,86	155	8,66	166	
Mardin L	196	137,14	177	45,62	178	47,17	149	44,35	184	9,23	148	
Muğla Turgut Reis L	126	147,20	129	48,25	137	50,61	63	48,34	133	9,11	154	
Muş L	126	130,70	195	42,33	197	46,33	166	42,04	196	7,31	192	
Nevşehir L	163	136,35	179	45,33	182	46,14	169	44,87	180	8,13	178	
Niğde L	119	152,71	80	49,73	112	52,75	23	50,23	100	9,98	138	
Niğde Aksaray L	107	138,41	172	45,64	176	46,97	154	45,80	168	8,21	177	
Niğde Bor Şehit N Pamir L	91	146,28	133	48,45	132	51,14	48	46,69	159	8,80	164	
Ordu L	249	138,58	170	44,88	184	47,06	152	46,64	172	9,02	160	
Rize L	168	141,12	158	45,80	174	47,98	137	47,35	150	9,44	144	
Sakarya Adapazarı L	281	151,85	89	50,68	96	49,71	96	51,46	74	12,56	82	
Samsun 19 Mayıs L	370	150,95	101	49,62	115	51,72	38	49,60	112	11,88	95	
Samsun Bafra L	59	150,28	107	47,02	153	52,43	27	50,83	91	11,68	99	
Siirt L	83	142,66	147	47,04	152	49,30	103	46,32	163	9,00	158	
Sinop L	78	138,55	171	46,56	163	46,80	156	45,20	175	8,24	176	
Sivas L	321	150,36	106	50,16	108	50,80	57	49,41	116	11,50	103	
Tekirdağ N Kemal L	81	151,05	99	50,54	100	48,22	133	52,29	61	11,82	97	
Tekirdağ Çorlu L	47	148,48	113	49,52	116	49,07	112	49,89	106	9,38	146	
Tokat G Osman Paşa L	192	147,50	124	48,89	125	50,34	70	48,27	136	10,47	130	
Trabzon L	552	147,44	125	47,71	142	52,35	31	47,38	149	9,30	147	
Tunceli Kalan L	59	130,71	194	41,60	199	45,81	176	43,30	190	7,42	191	

Urfa L	221	132,57	193	43,26	193	45,87	175	43,43	189	8,05	181
Uşak L	131	148,09	117	49,30	120	49,57	100	49,23	120	10,64	124
Van Atatürk L	92	136,94	178	45,33	181	46,03	172	45,59	171	8,85	162
Yozgat L	123	144,45	142	47,25	150	48,88	117	48,32	134	10,10	136
Zonguldak M Çelikel L	272	148,76	112	49,50	117	50,13	82	49,13	121	10,58	127
Zonguldak Karabük L	198	152,95	75	50,61	97	52,36	30	49,98	103	11,06	109
Diyarbakır K	23	156,79	42	53,21	36	49,16	109	54,42	36	21,48	24
Eskişehir K	24	171,80	13	59,28	13	50,62	62	61,90	12	24,04	14
İstanbul Kadıköy K	50	170,95	16	58,66	14	52,46	26	59,83	17	24,20	12
İzmir K	44	179,56	6	60,47	7	54,57	9	64,52	7	24,84	7
Konya K	24	177,15	8	59,79	12	53,45	13	63,92	8	24,04	13
Samsun K	27	156,27	48	54,34	28	45,65	178	56,27	25	23,59	18
Ankara Akşam L	63	142,50	148	45,50	179	46,50	164	50,51	94	8,65	167
Eskişehir Akşam L	17	144,15	143	48,23	138	45,52	180	50,40	97	10,53	129
Kayseri Akşam L	6	134,09	187	42,24	198	45,73	177	46,13	167	9,17	152
Ankara TED Koleji	553	169,98	17	57,09	19	50,14	80	62,75	9	24,03	15
İstanbul Şişli Terakki L	78	159,08	34	54,63	27	49,27	104	55,18	31	16,99	39
İstanbul İstiklâl L	79	158,99	35	54,97	25	48,60	124	55,42	28	18,98	33
İstanbul Darüşşafaka L	45	135,42	185	46,05	170	42,84	197	46,53	162	11,49	104
İstanbul Anadolu L	30	180,13	5	60,32	8	55,00	8	64,82	6	24,23	11
İstanbul Yeni K	51	141,68	153	48,70	128	45,22	184	47,76	145	10,84	116
İstanbul Üsküdar Türk Kız K	91	140,55	163	46,83	158	44,69	190	49,04	124	12,93	77
İstanbul Şişli K	67	136,15	181	45,95	172	42,26	198	47,94	143	14,93	55
İstanbul Tarhan K	89	147,91	122	49,50	118	47,54	143	50,87	90	16,32	41
İstanbul Bilir K	45	152,94	76	52,48	54	47,15	150	53,31	44	19,00	32

L i s e

Aday Sayısı **Toplam Puan** **Zihin K. T.** **Fen B. T.** **Sosyal B. T.** **Yabancı Dil T.**

	Sayı	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra
İstanbul Bakırköy Kül- tür K	56	140,10	167	47,66	143	44,71	189	47,73	146	13,61	65
İstanbul Levent K	6	147,92	121	51,47	76	44,87	186	51,59	71	13,83	61
İstanbul Kadıköy Kız K	15	128,58	198	43,87	188	40,71	200	44,00	185	11,53	102
İstanbul Marmara K	16	155,99	51	55,24	22	42,21	199	58,55	20	21,63	23
İstanbul Güneş K	42	154,91	54	52,97	42	48,77	120	53,18	46	17,91	37
İstanbul Site K	34	137,48	175	46,95	155	43,47	196	47,06	152	15,09	53
İstanbul K	14	151,64	92	50,50	102	47,69	141	53,45	42	21,00	26
İzmir Konak K	191	160,21	27	53,41	33	51,83	37	54,97	33	19,35	30
İzmir Türkay K	36	140,47	165	45,65	175	45,33	182	49,50	115	13,11	71
İzmir Karşıyaka K	79	144,99	139	48,74	127	47,15	151	49,10	122	12,46	84
İzmir Çamlaraltı K	67	148,14	115	50,35	107	48,10	135	49,70	110	15,97	44
İzmir Karşıyaka Yaman- lar Kız K	26	156,76	43	52,80	47	50,75	59	53,21	45	20,23	27
İzmir Karşıyaka Nümun- e Kız K	23	140,51	164	46,82	159	44,91	185	48,79	129	15,44	49
İzmir Ege K	23	147,32	126	48,89	126	46,07	171	52,36	59	18,35	36
İzmir Batı K	15	150,79	102	51,21	87	47,72	140	50,87	89	15,93	45
İzmir Türk Ticaret O	10	154,45	61	53,31	34	46,59	163	54,55	35	16,30	42
Adana Ayas K	15	177,85	7	60,20	10	57,88	4	59,77	18	23,13	19
Adana Akşam L	144	140,59	162	46,90	157	46,79	157	46,90	153	7,72	183
Adana Ata K	80	124,76	200	39,94	200	44,49	191	40,33	200	6,39	196
Balıkesir Ayyalık L	53	128,88	197	43,86	189	44,42	193	40,60	199	5,76	200

Bursa Özel K	34	141,68	152	49,08	123	46,01	173	46,59	161	8,29	173
Giresun Şebinkarahi-											
sar L	33	157,37	39	52,92	43	49,04	113	53,42	27	18,58	35
İskenderun Atatürk K	25	132,70	192	42,39	195	47,47	144	42,83	191	6,24	198
Zonguldak Bartın L	38	133,35	190	43,19	194	47,59	142	42,57	194	6,37	197
Zonguldak TED Koleji	25	148,08	119	48,53	131	48,21	134	51,34	75	7,64	184
İstanbul Üsküdar Surp											
Haç Tibrevank Ermeni											
Ruhban O	30	160,41	25	52,60	50	53,97	10	53,84	40	12,70	81
İstanbul Eseyan Ermeni											
Kız L	28	144,68	140	48,40	134	45,92	174	50,36	98	15,78	46
İstanbul Pangaltı Getro-											
nagan Ermeni Er-											
kek L	36	163,70	21	56,49	20	51,99	35	55,22	30	16,78	40
İstanbul Pangaltı Ermeni											
Erkek L	19	171,27	14	58,21	15	55,56	6	57,50	23	17,11	38
İstanbul Beyoğlu Muse-											
vî L	18	175,08	11	58,14	17	58,66	2	48,29	21	19,06	31
İstanbul Zapyon Rum											
Kız L	7	140,71	160	46,44	164	44,01	194	50,25	99	19,43	29
İstanbul Zoğrafyon Rum											
Erkek L	20	163,47	22	54,02	30	53,02	17	56,43	24	19,70	28
İstanbul Fener Rum											
Erkek L	12	158,28	37	53,12	38	50,02	84	55,14	32	18,83	34
İstanbul Arnavutköy											
Amerikan Kız K	35	166,32	20	59,93	11	43,78	195	62,61	10	24,63	8

L i s e

Aday Sayısı

Toplam Puvan

Zihin K. T.

Fen B. T.

Sosyal B. T. Yabancı Dil T.

	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra
--	----------	------	----------	------	----------	------	----------	------

İstanbul Üsküdar Amerikan Kız L	162,92	23	57,87	18	44,43	192	60,62	14	23,90	16
İzmir Amerikan Kız K	176,53	9	62,35	4	47,87	138	66,31	4	25,06	6
İçel Tarsus Amerikan Erkek K	187,65	3	62,79	3	56,43	5	68,43	2	25,38	5
İstanbul Alman L	188,43	2	62,67	4	58,14	3	67,63	3	26,17	1
İstanbul Sankt Georg Avusturya Erkek L	167,80	19	54,97	24	50,28	73	62,54	11	25,71	4
İstanbul Sankt Georg Avusturya Kız L	159,80	30	53,06	39	46,70	161	60,05	16	25,78	3
İstanbul Dame de Sion Fransız Kız L	156,25	49	52,37	56	48,05	136	55,83	26	21,74	22
İstanbul St Benoit Fransız Erkek L	168,75	18	58,21	16	51,18	46	59,35	19	23,81	17
İstanbul St Joseph Fransız Erkek L	175,51	10	60,89	6	53,76	11	60,86	13	24,24	10
İstanbul St Benoit Fransız Kız L	161,02	24	52,37	55	50,76	58	57,89	22	23,11	20
İstanbul İngiliz Erkek L	188,58	1	63,18	2	54,83	8	70,57	1	26,00	2
İstanbul İtalyan L	154,76	55	54,73	26	45,32	183	54,71	34	21,18	25
İstanbul Bebek Amerikan Erkek K	180,52	4	63,49	1	51,32	44	65,71	5	24,50	9

Ç İ Z E L G E 2

1964-1965 Üniversitelerarası Giriş Sınavı Sonuçlarına Göre
Liselerin Başarı Durumu
(Toplam Puan Sırası)

L i s e	Toplam Puan		Zihin Ka. Testi		Fen B. Testi		Sosyal B. T.		Yab. Dil Testi	
	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra
İstanbul İngiliz Erkek L	188,58	1	63,18	2	54,83	8	70,57	1	26,00	2
İstanbul Alman L	188,43	2	62,67	4	58,14	3	67,63	3	26,17	1
İçel Tarsus Amerikan Erkek K	187,65	3	62,79	3	56,43	5	68,43	2	25,38	5
İstanbul Bebek Amerikan Erkek K	180,52	4	63,49	1	51,32	44	65,71	5	24,50	9
İstanbul Anadolu L	180,13	5	60,32	8	55,00	7	64,82	6	24,23	11
İzmir K	179,56	6	60,47	7	54,57	9	64,52	7	24,84	7
Adana Ayas K	177,85	7	60,20	10	57,88	4	59,77	18	23,13	19
Konya K	177,15	8	59,79	12	53,45	13	63,92	8	24,04	13
İzmir Amerikan Kız K	176,53	9	62,35	5	47,87	138	66,31	4	25,06	6
İstanbul St Joseph Fransız Erkek L	175,51	10	60,89	6	53,76	11	60,86	13	24,24	10
İstanbul Beyoğlu Musevî L	175,08	11	58,14	17	58,66	2	58,29	21	19,06	31
İzmir Atatürk L	172,58	12	56,21	21	60,97	1	55,39	29	13,23	69
Eskişehir K	171,80	13	59,28	13	50,62	62	61,90	12	24,04	14
İstanbul Pangaltı Ermeni Erkek L	171,27	14	58,21	15	55,56	6	57,50	23	17,11	38

L i s e	Toplam Puvan		Zihin Ka. Testi		Fen B. Testi		Sosyal B. T.		Yab. Dil Testi	
	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra
İstanbul Galatasaray L	171,12	15	60,25	9	50,45	68	60,41	15	22,86	21
İstanbul Kadıköy K	170,95	16	58,66	14	52,46	26	59,83	17	24,20	12
Ankara TED Koleji	169,98	17	57,09	19	50,14	80	62,75	9	24,03	15
İstanbul St Benoit Fran- sız Erkek L	168,75	18	58,21	16	51,18	46	59,35	19	23,81	17
İstanbul Sankt Georg Avus- turya Erkek L	167,80	19	54,97	24	50,28	73	62,54	11	25,71	4
İstanbul Arnavutköy Ame- rikan Kız K	166,32	20	59,93	11	43,78	195	62,61	10	24,63	8
İstanbul Pangaltı Getronagan Ermeni Erkek L	163,70	21	56,49	20	51,99	35	55,22	30	16,78	40
İstanbul Zoğrafyon Rum Erkek L	163,47	22	54,02	30	53,02	17	56,43	24	19,70	28
İstanbul Üsküdar Amerikan Kız L	162,93	23	57,87	18	44,43	192	60,62	14	23,90	16
İstanbul St Benoit Fran- sız Kız L	161,02	24	52,37	55	50,76	58	57,89	22	23,11	20
İstanbul Üsküdar Surp Haç Tıbrevank Ermeni Ruh- ban O	160,41	25	52,60	50	53,97	10	53,84	40	12,70	81
Balıkesir Bandırma M Gönenç L	160,30	26	55,07	23	52,41	28	52,82	56	12,99	75
İzmir Konak K	160,21	27	53,41	33	51,83	37	54,97	33	19,35	30

L i s e	Toplam Puan		Zihin Ka. Testi		Fen B. Testi		Sosyal B. T.		Yab. Dil Testi	
	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra
Samsun K	156,27	48	54,34	28	45,65	178	56,27	25	23,59	18
İstanbul Dame de Sion										
Fransız Kız L	156,25	49	52,37	56	48,05	136	55,83	26	21,74	22
Manisa L	156,10	50	51,73	69	52,29	34	52,09	66	11,91	92
İstanbul Marmara K	155,99	51	55,24	22	42,21	199	58,55	20	21,63	23
İzmir Karşıyaka Kız K	155,31	52	52,51	52	49,95	87	52,85	55	14,16	59
İstanbul Çamlıca Kız L	155,03	53	51,89	67	50,19	79	52,94	50	15,75	47
İstanbul Güneş K	154,91	54	52,97	42	48,77	120	53,18	46	17,91	37
İstanbul İtalyan L	154,76	55	54,73	26	45,32	183	54,71	34	21,18	25
Bursa Atatürk Erkek L	154,72	56	52,71	49	52,77	22	49,25	119	11,00	113
Balıkesir Edremit L	154,57	57	52,52	51	50,96	52	51,08	85	11,33	106
Burdur L	154,55	58	51,67	71	53,53	12	49,34	118	11,68	100
İstanbul Kandilli Kız L	154,47	59	52,90	44	50,52	65	51,05	86	14,75	56
İzmir Kız L	154,45	60	52,12	59	50,14	81	52,20	62	14,42	58
İzmir Türk Ticaret O	154,45	61	53,31	34	46,59	163	54,55	35	16,30	42
İstanbul Pendik L	154,39	62	52,06	62	50,22	75	52,11	64	12,43	85
Ankara Yenimahalle L	154,17	63	51,28	81	49,87	92	53,02	48	13,24	68
Ankara Kurtuluş L	153,89	64	51,22	85	51,45	42	51,22	79	11,54	101
Gaziantep L	153,68	65	50,49	103	51,96	36	51,23	78	11,11	108
Ankara Gazi L	153,65	66	51,49	74	50,42	69	51,75	68	10,83	117
Afyon L	153,64	67	51,66	72	50,85	54	51,14	81	10,21	134
İçel Mersin T Sırrı L	153,63	68	50,79	96	51,66	39	51,18	80	12,29	86
Eskişehir Atatürk L	153,51	69	52,32	57	50,19	78	51,00	88	12,11	90

İstanbul Atatürk Erkek L	153,23	70	51,19	88	49,91	91	52,13	63	13,02	74
Denizli L	153,19	71	50,86	93	52,96	19	49,37	117	9,82	140
İzmir Ödemiş L	153,14	72	50,55	99	51,27	45	51,31	77	10,61	125
Ankara Bahçelievler Cum- huriyet L	153,09	73	51,50	73	49,99	85	51,60	69	13,70	64
Manisa Akhisar A Şefik L	153,00	74	51,96	66	52,79	21	48,26	137	8,96	159
Zonguldak Karabük L	152,95	75	50,61	97	52,36	30	49,98	103	11,06	109
İstanbul Bilir K	152,94	76	52,48	54	47,15	150	53,31	44	19,00	32
İstanbul Kadıköy K	152,92	77	52,08	61	48,75	120	52,10	65	15,32	51
İstanbul Nişantaşı Kız L	152,92	78	52,05	63	49,27	105	51,60	70	15,16	52
Isparta Şehit A İ Kal- maz L	152,74	79	51,69	70	51,37	43	49,68	111	10,76	121
Niğde L	152,71	80	49,73	112	52,75	23	50,23	100	9,98	138
Bursa Kız L	152,65	81	51,49	75	48,86	118	52,30	60	12,77	80
İstanbul Üsküdar Kız L	152,56	82	51,39	78	49,62	98	51,55	72	12,85	79
İstanbul Haydarpaşa L	152,55	83	51,26	82	50,58	64	50,71	92	11,83	96
Ankara Anafartalar L	152,52	84	50,50	101	49,58	99	52,44	57	14,47	57
İstanbul Bakırköy L	152,24	85	51,22	86	49,87	93	51,14	82	12,12	89
İstanbul Kız L	152,10	86	51,19	89	49,14	111	51,78	67	13,06	73
Bolu Düzce L	152,06	87	49,62	113	52,93	20	49,50	114	11,02	110
Balıkesir L	151,96	88	51,41	77	50,63	61	49,93	105	10,82	119
Sakarya Adapazarı L	151,85	89	50,68	96	49,71	96	51,46	74	12,56	82
Konya Atatürk Kız L	151,80	90	51,23	84	50,11	83	50,45	96	13,52	66
İzmir N Kemal L	151,76	91	50,36	106	50,93	53	50,47	95	11,39	105
İstanbul K	151,64	92	50,50	102	47,69	141	53,45	42	21,00	26
İstanbul Erenköy Kız L	151,62	93	50,59	98	48,59	127	52,44	58	15,61	48

L i s e	Toplam Puan		Zihin Ka. Testi		Fen B. Testi		Sosyal B. T.		Yab. Dil Testi	
	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra
İstanbul Kabataş Erkek L	151,53	94	51,13	90	50,22	76	50,18	101	11,90	93
Amasya L	151,47	95	49,62	114	50,81	56	51,04	87	10,83	118
Manisa Turgutlu L	151,38	96	53,00	41	49,66	97	48,72	132	9,20	149
Bolu L	151,23	97	51,30	80	49,94	88	49,98	104	10,22	133
Aydın L	151,16	98	50,91	92	50,47	67	49,78	107	10,72	123
Tekirdağ N Kemal L	151,05	99	50,54	100	48,22	133	52,29	61	11,82	97
Edirne L	150,98	100	50,76	95	51,50	41	48,73	131	10,87	115
Samsun 19 Mayıs L	150,95	101	49,62	115	51,72	38	49,60	112	11,88	95
İzmir Batı K	150,79	102	51,21	87	47,72	140	50,87	89	15,93	45
İstanbul Fatih Kız L	150,70	103	50,43	104	49,18	107	51,09	84	13,39	67
İstanbul Heybeliada L	150,65	104	51,98	65	48,97	115	49,70	109	12,18	88
Çankırı L	150,49	105	50,38	105	48,59	128	51,53	73	9,64	141
Sivas L	150,36	106	50,16	108	50,80	57	49,41	116	11,50	103
Samsun Bafra L	150,28	107	47,02	153	52,43	27	50,83	91	11,68	99
Çanakkale L	150,26	108	51,24	83	50,24	74	48,77	130	11,02	111
Adana Kız L	149,36	109	51,39	79	48,22	132	49,75	108	10,75	122
Kocaeli Gölcük L	149,31	110	49,79	111	49,96	86	49,55	113	11,69	98
İstanbul Beşiktaş L	148,93	111	51,05	91	47,30	147	50,59	93	13,77	62
Zonguldak M Çelikel L	148,76	112	49,50	117	50,13	82	49,13	121	10,58	127
Tekirdağ Çorlu L	148,48	113	49,52	116	49,07	112	49,89	116	9,38	146
İstanbul Eyüp L	148,38	114	48,07	141	50,21	77	50,10	102	11,01	112
İzmir Çamlaraltı K	148,14	115	50,35	107	48,10	135	49,70	110	15,97	44
Çorum L	148,09	116	48,64	130	50,66	60	48,79	127	10,01	137

Uşak L	148,09	117	49,30	120	49,57	100	49,23	120	10,64	124
Kayseri L	148,09	118	49,30	121	50,83	55	47,96	141	10,30	131
Zonguldak TED Koleji	148,08	119	48,53	131	48,21	134	51,34	75	7,64	184
Bilecik E Gazi L	147,97	120	49,81	110	49,17	108	48,99	125	9,46	142
İstanbul Levent K	147,92	121	51,47	76	44,87	186	51,59	71	13,83	61
İstanbul Tarhan K	147,91	122	49,50	118	47,54	143	50,87	90	16,32	41
İstanbul Atatürk Kız L	147,65	123	51,87	68	47,82	139	47,96	142	14,97	54
Tokat Gazi Osman Paşa L	147,50	124	48,89	125	50,34	70	48,27	136	10,47	130
Trabzon L	147,44	125	47,71	142	52,35	31	48,38	149	9,30	147
İzmir Ege K	147,32	126	48,89	126	46,07	171	52,36	59	18,35	36
Gaziantep Kilis L	147,29	127	48,66	129	51,04	51	47,59	148	8,25	175
Kırklareli L	147,23	128	49,91	109	48,47	129	48,85	126	11,90	94
Muğla Turgut Reis L	147,20	129	48,25	137	50,61	63	48,34	133	9,11	154
Ankara Yıldırım Bayazıt L	146,39	130	48,42	133	49,80	95	48,17	139	9,87	139
Ankara Kırkkale L	146,33	131	48,39	135	49,15	110	48,79	128	9,09	155
İçel Silifke L	146,29	132	47,45	146	52,72	24	46,13	166	8,05	180
Niğde Bor Şehit Pamir L	146,28	133	48,45	132	51,14	48	46,69	159	8,80	164
Hatay İskenderun L	146,21	134	48,18	140	49,93	90	48,09	140	10,82	120
Giresun L	146,09	135	47,55	145	50,31	72	48,22	138	9,44	143
Diyarbakır Z Gökalp L	146,03	136	49,13	122	48,62	123	48,28	135	10,56	128
İçel Tarsus L	145,94	137	47,64	144	49,25	106	49,05	123	10,28	132
Aydın Nazilli L	145,72	138	49,49	119	48,60	125	47,63	147	10,91	114
İzmir Karşıyaka K	144,99	139	48,74	127	47,15	151	49,10	122	12,46	84
İstanbul Eseyan Ermeni Kız L	144,68	140	48,40	134	45,92	174	50,36	98	15,78	46
Erzurum L	144,64	141	48,93	124	48,38	130	47,33	151	9,09	156

L i s e	Toplam Puan		Zihin Ka. Testi		Fen B. Testi		Sosyal B. T.		Yab. Dil Testi	
	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra
Yozgat L	144,45	142	47,25	150	48,88	117	48,32	134	10,10	136
Eskişehir Akşam L	144,15	143	48,23	138	45,52	180	50,40	97	10,53	129
Kırşehir L	143,94	144	46,68	161	50,49	66	46,78	156	9,19	151
Maraş L	143,81	145	47,01	155	49,94	89	46,86	155	8,66	166
Hatay Antakya L	143,05	146	47,28	149	48,90	116	46,87	154	8,82	163
Siirt L	142,66	147	47,04	152	49,30	103	46,32	163	9,00	158
Ankara Akşam L	142,50	148	45,50	179	46,50	164	50,51	94	8,65	167
Konya Ereğli L	142,30	149	47,19	151	47,20	148	47,91	144	8,25	174
Elâzığ L	142,04	150	46,59	162	49,31	102	46,15	165	9,20	150
Konya Karaman L	141,78	151	46,17	168	50,33	71	45,29	173	8,52	170
Bursa Özel K	141,68	152	49,08	123	46,01	173	46,59	161	8,29	173
İstanbul Yeni K	141,68	153	48,70	128	45,22	184	47,76	145	10,84	116
Antalya L	141,44	154	47,31	148	47,43	145	46,70	157	10,13	135
Manisa Salihli L	141,43	155	48,27	136	46,46	165	46,70	158	8,89	160
Erzincan L	141,28	156	46,28	166	49,37	101	45,62	170	8,54	169
Afyon Bolvadin L	141,23	157	48,20	139	47,32	146	45,71	169	8,00	182
Rize L	141,12	158	45,80	174	47,98	137	47,35	150	9,44	144
Konya Akşehir L	140,80	159	46,78	160	48,96	115	45,06	178	7,44	190
İstanbul Zapyon Rum Kız L	140,71	160	46,44	164	44,01	194	50,25	99	19,43	29
Isparta Yalvaç L	140,59	161	46,03	171	48,32	131	46,24	164	7,22	193
Adana Akşam L	140,59	162	46,90	157	46,79	157	46,90	153	7,72	183
İst. Üsküdar Türk Kız K	140,55	163	46,83	158	44,69	190	49,04	124	12,93	77

İzmir Karşıyaka Nümune

Kız K	140,51	164	46,82	159	44,91	185	48,79	129	15,44	49
İzmir Türkay K	140,47	165	45,65	175	45,33	182	49,50	115	13,11	71
Malatya Turan Emeksiz L	140,13	166	46,40	165	48,60	126	45,14	177	8,42	172
İstanbul Kültür K	140,10	167	47,66	143	44,71	189	47,73	146	13,61	65
Çanakkale Biga L	139,40	168	45,48	180	48,63	122	45,29	174	8,56	168
Bingöl L	138,66	169	45,30	183	48,66	121	44,70	181	8,49	171
Ordu L	138,58	170	44,88	184	47,06	152	46,64	160	9,02	157
Sinop L	138,55	171	46,56	163	46,80	156	45,20	175	8,24	176
Niğde Aksaray L	138,41	172	45,64	176	46,97	154	45,80	168	8,21	177
Adana Erkek L	137,99	173	45,83	173	46,66	161	45,49	172	8,89	161
Bitlis L	137,66	174	46,23	167	46,86	155	44,57	182	9,16	153
İstanbul Site K	137,48	175	46,95	155	43,47	189	47,06	152	15,09	53

Kastamonu Abdurrahman

Paşa L	137,48	176	47,44	147	46,21	168	43,84	187	9,43	144
Mardin L	137,14	177	45,62	178	47,17	149	44,35	184	9,23	148
Van Atatürk L	136,94	178	45,33	181	46,03	172	45,59	171	8,85	162
Nevşehir L	136,35	179	45,33	182	46,14	169	44,87	180	8,13	178
Adıyaman L	136,22	180	45,64	177	46,11	170	44,47	183	7,49	188
İstanbul Şişli K	136,15	181	45,95	172	42,26	198	47,94	143	14,93	55
Kırıkkale Lüleburgaz L	136,03	182	46,11	169	44,77	187	45,16	176	8,08	179
Kayseri Develi L	136,01	183	44,39	186	46,63	162	44,99	179	7,58	187
Konya Beyşehir L	135,93	184	47,02	153	46,30	167	42,62	193	7,07	194
İstanbul Darüşşafaka L	135,42	185	46,05	170	42,84	197	46,53	162	11,49	104
Ağrı Karaköse N Gökçe L	134,15	186	43,64	191	46,99	153	43,53	188	7,49	189
Kayseri Akşam L	134,09	187	42,24	198	45,73	177	46,13	167	9,17	152

L i s e	Toplam Puan		Zihin Ka. Testi		Fen B. Testi		Sosyal B. T.		Yab. Dil Testi	
	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra
Gümüşhane L	133,61	188	44,62	185	46,74	159	42,25	195	6,41	195
Artvin L	133,57	189	43,96	187	46,79	158	42,82	192	7,62	185
Zonguldak Bartın L	133,35	190	43,19	194	47,59	142	42,57	194	6,37	197
Adana Ceyhan L	133,13	191	43,67	190	45,56	179	43,90	186	8,67	165
İskenderun Atatürk K	132,70	192	42,39	195	47,47	144	42,83	191	6,24	198
Urfa L	132,57	193	43,26	193	45,87	175	43,43	189	8,05	181
Tunceli Kalan L	130,71	194	41,60	199	45,81	176	43,30	190	7,42	191
Muş L	130,70	195	42,33	197	46,33	166	42,04	196	7,31	192
Hakkâri L	129,64	196	43,30	192	45,38	181	40,96	197	5,94	199
Balıkesir Ayvalık L	128,88	197	43,86	189	44,42	193	40,60	199	5,76	200
İstanbul Kadıköy Kız K	128,58	198	43,87	188	40,71	200	44,00	185	15,53	102
Kars L	127,77	199	42,36	196	44,74	188	40,67	198	7,59	186
Adana Ata K	124,76	200	39,94	200	44,49	191	40,33	200	6,39	196

nisbeten önemsiz olduğu görülür. Bu üç bölgeden sonra, arada büyük bir açıklık bırakarak, Karadeniz Bölgesi gelmekte, Akdeniz ve Güney Doğu Anadolu Bölgeleri pek önemli olmayan farklarla onu izlemektedir. Doğu Anadolu Bölgesi ise, yine arada oldukça önemli bir mesafe bırakarak, en sonda gelmektedir. Daha önce üniversitelerarası giriş sınavının ikinci uygulama yılıyla ilgili olarak yaptığımız bir araştırmanın sonuçlarını da geniş ölçüde doğrulayan⁵ bu rakamların ortaya koyduğu gerçek, Türkiye'de orta öğretimde göze batar ölçülere varan bölgelerarası bir dengesizliğin bulunduğu-
dur.

ÇİZELGE 3

Liselerin Coğrafi Bölgelere⁶ Göre Başarı Durumları

B ö l g e	İ l Sayısı	Lise Sayısı*	Sınav Katı- lanlar Sayısı	Toplam St. Pu- van Ortalaması
Ege Bölgesi	8	29	3 925	154,24
İç Anadolu Bölgesi	10	33	8 042	153,52
Marmara Bölgesi	10	78	9 125	153,45
Karadeniz Bölgesi	14	21	3 491	146,50
Akdeniz Bölgesi	7	18	3 850	144,14
Güney Doğu Anadolu Bölgesi	6	8	1 386	143,87
Doğu Anadolu Bölgesi	12	12	2 278	137,40

* Öğrencileri sınava katılan ve bu araştırmada dikkate alınan liselerin sayısıdır.

5 Bakınız : Adı geçen *Üniversiteye Giriş ve Liselerimiz*, s. 144.

6 Çeşitli coğrafi bölgelerdeki iller aşağıda gösterilmiştir :

Ege Bölgesi : Afyon, Aydın, Denizli, İzmir, Kütahya, Manisa, Muğla, Uşak.

Marmara Bölgesi : Balıkesir, Bilecik, Bursa, Çanakkale, Edirne, İstanbul, Kırklareli, Kocaeli, Sakarya, Tekirdağ.

İç Anadolu Bölgesi : Ankara, Çankırı, Eskişehir, Kayseri, Kırşehir, Konya, Nevşehir, Niğde, Sivas, Tokat.

Karadeniz Bölgesi : Amasya, Artvin, Bolu, Çorum, Giresun, Gümüşhane, Kastamonu, Ordu, Rize, Samsun, Sinop, Tokat, Trabzon, Zonguldak.

Akdeniz Bölgesi : Adana, Antalya, Burdur, Hatay, Isparta, İçel, Maraş.

Güney Doğu Anadolu Bölgesi : Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Mardin, Siirt, Urfa.

Doğu Anadolu Bölgesi : Ağrı, Bingöl, Bitlis, Elâzığ, Erzincan, Erzurum, Hakkâri, Kars, Malatya, Muş, Tunceli, Van.

Söz konusu bölgelerarası dengesizliğin direkt sonucu, geri bölgeler liselerinden üniversiteye giriş oranının düşük olmasıdır. Gözden uzak tutulmaması gereken bir başka sonuç ise, Ege, İç Anadolu ve Marmara gibi sosyo-ekonomik bakımdan ileri durumda bulunan bölgelerdeki liselerden gelen öğrencilerin üniversitelerin daha çekici, gelecek vaadeden ve yüksek kazanç olanakları sağlayan mesleklere hazırlayan fakülte ve bölümlerine girmelerine karşılık, başta Doğu Anadolu olmak üzere, sosyo-ekonomik koşulları elverişsiz bölgelerden gelenlerin, tercihleri arasında son sıralarda yer alan ve genellikle daha az rağbet gören fakülte ve bölümlere girebilmele-ridir.

Orta öğretimimizdeki coğrafî dengesizlikleri, liselerin başarılarını illere göre birbiriyle karşılaştırarak ortaya koymak da mümkündür. *Çizelge 4*'te her ilde kaç lise bulunduğu, bu liselerden merkezî sistemin ilk uygulama yılında kaç kişinin sınava katıldığı ve bu öğrencilerin Toplam Standart Puan ortalamaları gösterilmiş, çizelgede iller bu puan ortalamalarına göre —büyükten küçüğe doğru— sıraya konmuştur.

Bu çizelgede de açıkça görüldüğü gibi, Türkiye'de üniversiteye giriş sınavında en üstün başarıyı gösteren liselerin bulunduğu iller, Kütahya, İzmir, Ankara, Kocaeli, Bursa, Burdur, Eskişehir, İstanbul, Denizli ve Balıkesir'dir. Bu on ilin dördü Marmara, üçü Ege ve ikisi İç Anadolu bölgelerinde, biri ise Akdeniz Bölgesindedir. En az başarılı on il ise —alçalan bir sıra ile— Van, Nevşehir, Ağrı, Gümüşhane, Urfa, Tunceli, Muş, Hakkâri ve Kars'tır. Bu on ilin altısı Doğu Anadolu, ikisi Güney Doğu Anadolu, biri Karadeniz ve biri İç Anadolu Bölgesindedir.

Görüldüğü gibi, üniversiteye giriş sınavları sonuçlarına göre en başarılı liselerin bulunduğu iller, yine genellikle yurdumuzun sosyo-ekonomik bakımdan ileri durumdaki illeri, başarısızların bulunduğu illerse nisbeten geri illerimizdir.

Bu sonuç da, daha önce 1965-66 ders yılı giriş sınavları üzerinde yaptığımız araştırmada aynı konuda vardığımız sonuçları geniş ölçüde doğrulamaktadır.⁷ Gerçekten, *Çizelge 4*'teki en başarılı on il-den yedisi (Kütahya, İzmir, Ankara, Kocaeli, Bursa, İstanbul ve Balıkesir) orada da en başarılı on il arasındadır. Bu yıl ilk on il arasında bulunan Eskişehir (7'nci) orada 12'nci, Burdur (6'ncı) orada 15'incidir. İki yıl arasında en fazla değişiklik gösteren Deniz-

7 Adı geçen *Üniversiteye Giriş ve Liselerimiz*, s. 150.

li 1964-65'te 9'uncu olduğu halde 1965-66'da 28'inci sırada yer almaktadır. Bu duruma göre, bu yıl en başarılı olan 10 ilin 9'u bir yıl sonraki başarı listesinde illerin en başarılı ilk % 18'i arasında yer almaktadır.

En az başarılı iller için de durum yaklaşık olarak aynıdır. Şöyle ki, bu yıla ait en başarısız 10 ilden altısı (Hakkâri, Van, Gümüşhane, Tunceli, Muş ve Kars) bir sonraki yılın da en başarısız on ili arasında yer almakta, geriye kalan dört il ise, son on illik başarısız gruba en yakın sıraları işgal etmektedirler (Nevşehir sondan 11'inci, Urfa 12'nci, Ağrı 13'üncü ve Adıyaman 16'ncıdır). Bu duruma göre, 1964-65'teki en az başarılı liselerin hepsi bir sonraki yılın en az başarılı % 24'lük grubu içinde yer almaktadır.

Ç İ Z E L G E 4

İllere Göre Liselerin Başarı Durumu

İ l	Lise Sayısı	Katılanlar	Toplam St. Puan Ort.
1. Kütahya	1	156	159,51
2. İzmir	17	1824	157,49
3. Ankara	13	4928	156,47
4. Kocaeli	2	240	156,44
5. Bursa	4	520	155,67
6. Burdur	1	159	154,55
7. Eskişehir	3	625	153,95
8. İstanbul	58	6876	153,95
9. Denizli	1	529	153,19
10. Balıkesir	5	505	152,52
11. İçel	4	717	152,15
12. Manisa	4	416	152,06
13. Sakarya	1	281	151,85
14. Gaziantep	2	434	151,81
15. Bolu	2	201	151,49
16. Amasya	1	165	151,47
17. Samsun	3	456	151,17
18. Artvin	1	168	151,16
19. Edirne	1	146	150,98
20. Afyon	2	261	150,73
21. Çankırı	1	96	150,49
22. Sivas	1	321	150,36
23. Tekirdağ	2	128	150,10

İ l	Lise Sayısı	Katılan- lar	Toplam St. Puan Ort.
24. İsparta	2	256	149,46
25. Zonguldak	4	533	149,18
26. Konya	7	866	149,13
27. Aydın	2	482	148,75
28. Giresun	2	166	148,33
29. Çorum	1	207	148,09
30. Uşak	1	131	148,09
31. Bilecik	1	93	147,97
32. Tokat	1	192	147,50
33. Trabzon	1	552	147,44
34. Kayseri	3	572	147,39
35. Muğla	1	126	147,20
36. Çanakkale	2	150	147,14
37. Diyarbakır	2	376	146,69
38. Niğde	2	226	145,93
39. Erzurum	1	317	144,64
40. Yozgat	1	123	144,45
41. Kırşehir	1	122	143,94
42. Hatay	3	548	143,93
43. Maraş	1	244	143,81
44. Siirt	1	83	142,66
45. Elâzığ	1	356	142,04
46. Kırklareli	2	186	141,99
47. Antalya	1	463	141,44
48. Erzincan	1	193	141,28
49. Rize	1	168	141,12
50. Malatya	1	469	140,13
51. Adana	6	1463	139,15
52. Bingöl	1	39	138,66
53. Ordu	1	249	138,58
54. Sinop	1	78	138,55
55. Bitlis	1	63	137,66
56. Kastamonu	1	261	137,48
57. Mardin	1	196	137,14
58. Van	1	92	136,94
59. Nevşehir	1	163	136,35
60. Adıyaman	1	76	136,22
61. Ağrı	1	106	134,15
62. Gümüşhane	1	95	133,61
63. Urfa	1	221	132,57

64. Tunceli	1	59	130,71
65. Muş	1	126	130,70
66. Hakkâri	1	18	129,64
67. Kars	1	440	127,77

Orta öğretimdeki coğrafî dengesizlik sorununu bir de —coğrafî bölgeleri bir yana bırakarak— Samsun-Adana (Yumurtalık) çizgisinin doğusunda ve batısındaki liselerin başarı durumlarını birbiriyle karşılaştırarak ortaya koymak istedik.⁸ Bu çizginin iki yanındaki liselerden gelen öğrencilerin hesaplama dahil edilen sayıları ile her testten aldıkları puanların ortalamaları aşağıda gösterilmiştir :

	Öğrenci Sayısı	Toplam St. Puan Ort.	Zihin Kab. T. St. Pu. Ort.	Fen Bil. T. St. Pu. Ort.	Sosyal B. T. St. Pu. Ort.	Yabancı Dil T. Ham Pu. Ort.
Samsun - Adana						
çizgisinin batısı	12 682	148,33	49,53	49,90	48,91	10,43
Samsun - Adana						
çizgisinin doğusu	6 367	141,72	46,72	48,76	46,24	9,18
Bilinmeyen	1 201					

Bu çizelgedeki rakamların incelenmesi de, Anadolu'nun sosyo-ekonomik bakımdan geri durumda bulunan Doğu yarısı ile nisbeten daha olumlu koşulların hüküm sürdüğü Batı yarısında bulunan liselerin başarı durumları arasında açık bir farkın bulunduğunu göstermektedir. Burada belirtilmesi gereken bir nokta, Anadolu'nun bu iki parçası arasındaki farkın dikkati çekecek derecede belirgin olmakla birlikte, aradaki mesafenin iller arasında görüldüğü kadar geniş olmamasıdır. Bunu, Anadolu'nun gerek Doğu, gerek Batı yarısında geniş bir yelpaze üzerinde dağılan liselerle ilgili puanların ortalamalarının alınması sırasında söz konusu aşırı farklılıkların ortadan kalkmasıyla açıklamak gerekir.

8 Samsun ve Adana il merkezleri bu çizginin batısında kalmaktadır.

Çeşitli Lise Kategorilerinin Başarı Durumları

Yukarıda, Çizelge 1 ve Çizelge 2'de, Türkiye'deki liselerin tek tek başarı durumları gösterilmişti. Bu çizelgelerde ilk göze çarpan gerçek, büyük çoğunluğu İstanbul'da bulunan yabancı liselerle hepsi yine İstanbul'da bulunan azınlıklara ait liselerin Türkiye'deki en başarılı orta öğretim kurumları olduğudur. Türklere ait resmî ve özel liselerin durumuna geçmeden önce, farklı özellikler gösteren bu liseler üzerinde durulması yerinde olacaktır.

Yabancı Liseler. Yabancı liselerin başta gelen özelliği, bu kurumların, temsil ettikleri ülkelerin Türkiye'deki birer kültürel etki merkezi olmaları ve bu nitelikleri dolayısıyla anayurtlarından özel bir ilgi ve destek görmeleridir. Genellikle anayurtlarındaki benzerlerinin birçoğundan da daha güçlü bir durumda bulunan bu liseler, gerek öğretim kadrosu, gerek öğretim araç ve gereçleri bakımından Türkiye'deki liselerin büyük çoğunluğuna göre çok daha iyi durumdadırlar. 1961 yılında yaptığımız bir inceleme bu liselerde asil öğretmen başına 8,8 öğrenci düştüğünü, buna karşılık bu rakamın İstanbul'daki Türk liselerinde 21,4, Ankara liselerinde 22,2, il merkezlerindeki taşra liselerinde 27,8 olduğunu göstermişti. Yabancı liselerde son sınıf dershanelerindeki ortalama öğrenci sayısı 27 olduğu halde, bu rakam İstanbul'daki Türk liselerinde 45,6 Ankara'daki liselerde 42 ve diğer il merkezleri liselerinde 42,3'tü. Bundan başka, birçok Türk liselerinde ikili öğretim yapılmaktaydı. Özellikle üç büyük şehir dışındaki Türk liselerinin birçoğunda yeteri kadar meslekten yetişme öğretmen bulunmamakta, birçoklarında öğretmenlikle ilgisi olmayan çeşitli meslek sahiplerinden yararlanmaya çalışılmakta, hatta bazı yerlerde ilköğretim öğretmenlerine —lise ikinci dönem seviyesinde matematik gibi— kendilerinin dahi öğrenim hayatlarında yeterince okumadıkları dersler verdirilmekteydi.⁹

Yabancı liselerin başarısını etkileyen belki daha da önemli bir başka etken, bu liselerin esasen çoğu öğrenime elverişli koşullara sahip aile çevrelerinden gelen öğrencilerini, çok sayıda aday arasından bir sınavla seçerek almalarıdır. Bir başka deyimle, bu liseler, öğrencilerini daha başlangıçta oldukça kaliteli bir grup

9 Cemal Mihçioğlu, *İdarî Bir Mesele Olarak Üniversiteye Giriş Sınavlarının Yeniden Düzenlenmesi : SBF Tecrübesi, Bir İnceleme ve Teklifler* (Ankara : Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü yayını), s. 65-85, 142-145.

içinden seçerek kabul etmekte ve onları elverişli koşullar içinde yetiştirmektedirler.

Öğrencileri 1964-65 üniversitelerarası giriş sınavına katılan 14 yabancı lise içinde çeşitli testler bakımından en başarılı olan dört lise şunlardır :

Toplam Standart Puvana Göre

1. İngiliz Erkek L
2. Alman L
3. Tarsus Amerikan Erkek K
4. İstanbul Bebek Amerikan Erkek K

Fen Bilimleri Testi Puvanına Göre

1. Alman L
2. Tarsus Amerikan Erkek K
3. İngiliz Erkek L
4. St. Joseph Fransız Erkek L

Zihin Kabiliyeti Testi Puvanına Göre

1. İstanbul Bebek Amerikan Erkek K
2. İngiliz Erkek L
3. Tarsus Amerikan Erkek K
4. Alman L

Sosyal Bilimler Testi Testi Puvanına Göre

1. İngiliz Erkek L
2. Tarsus Amerikan Erkek K
3. Alman L
4. İzmir Amerikan Kız K

Yabancı Dil Testi Puvanına Göre

1. Alman L
2. İngiliz Erkek L
3. Sankt Georg Avusturya Kız L
4. Sankt Georg Avusturya Erkek L

Aynı sınavda en düşük başarıyı gösteren dört yabancı lise ise —alçalan bir sıra ile— şunlardır :

Toplam Standart Puvana Göre

4. St Benoit Fransız Kız L
3. Sankt Georg Avusturya Erkek L
2. Dame de Sion Fransız Kız L
1. İtalyan L

Fen Bilimleri Testi Puvanına Göre

4. Dame de Sion Fransız Kız L
3. İzmir Amerikan Kız K
2. Sankt Georg Avusturya Kız L
1. İtalyan L

Zihin Kabiliyeti Testi Puvanına Göre

4. İtalyan L
3. Sankt Georg Avusturya Kız L
2. St Benoit Fransız Kız L
1. Dame de Sion Fransız Kız L

Sosyal Bilimler Testi Puvanına Göre

4. St Benoit Fransız Erkek L
3. St Benoit Fransız Kız L
2. Dame de Sion Fransız Kız L
1. İtalyan L

Yabancı Dil Testi Puanına Göre

4. St Benoit Fransız Erkek L
3. St Benoit Fransız Kız L
2. Dame de Sion Fransız Kız L
1. İtalyan L

Buradaki sonuçlar da 1965-66 ders yılı giriş sınavlarındaki başarı durumuna geniş ölçüde benzemektedir.¹⁰ Görüldüğü gibi, İngiliz Erkek Lisesi ile Alman Lisesi her iki yılda da ilk sıraları işgal etmektedir. 1964-65'te en az başarı gösteren İtalyan Lisesi bir sonraki yılda aynı durumunu korumakta, Dame de Sion, St Benoit ve Sankt Georg Avusturya Kız Lisesi her iki yılda da en az başarılı liseler arasında yer almaktadır.

Azınlık Liseleri. Hepsi İstanbul'da bulunan, Türklere oranla daha elverişli sosyo-ekonomik koşullara sahip Rum, Ermeni ve Musevî azınlıklara ait liseler de genellikle başarı listesinin üst sıralarında yer almaktadırlar.

1964-65 üniversitelerarası giriş sınavı sonuçlarına göre bu liseler içinde en üstün başarıyı gösteren üçü şunlardır :

Toplam Standart Puanına Göre

1. Beyoğlu Musevî L
2. Pangaltı Ermeni Erkek L
3. Pangaltı Getronagan Ermeni Erkek L

Zihin Kabiliyeti Testi Puanına Göre

1. Pangaltı Ermeni Erkek L
2. Beyoğlu Musevî L
3. Pangaltı Getronagan Ermeni Erkek L

Fen Bilimleri Testi Puanına Göre

1. Beyoğlu Musevî L
2. Pangaltı Ermeni Erkek L
3. Üsküdar Surp Haç Tıbrevank Ermeni Ruhban O

Sosyal Bilimler Testi Puanına Göre

1. Beyoğlu Musevî L
2. Pangaltı Ermeni Erkek L
3. Zoğrafyon Rum Erkek L

Yabancı Dil Testi Puanına Göre

1. Zoğrafyon Rum Erkek L
2. Zapyon Rum Kız L
3. Beyoğlu Musevî L

Sınavda en düşük başarıyı gösteren üç azınlık lisesi ise —yine alçalan bir sıra ile— aşağıdadır :

10 Adı geçen Üniversiteye Giriş ve Liselerimiz, s. 152.

Toplam Standart Puvana Göre

3. Fener Rum Erkek L
2. Eseyan Ermeni Kız L
1. Zapyon Rum Kız L

Zihin Kabiliyeti Testi Puvanına Göre

3. Üsküdar Surp Haç Tıbrevank Ermeni Ruhban O
2. Eseyan Ermeni Kız L
1. Zapyon Rum Kız L

Fen Bilimleri Testi Puvanına Göre

3. Fener Rum Erkek L
2. Eseyan Ermeni Kız L
1. Zapyon Rum Kız L

Sosyal Bilimler Testi Puvanına Göre

3. Üsküdar Surp Haç Tıbrevank Ermeni Ruhban O
2. Eseyan Ermeni Kız L
1. Zapyon Rum Kız L

Yabancı Dil Testi Puvanına Göre

3. Pangaltı Getronagan Ermeni Erkek L
2. Eseyan Ermeni Kız L
1. Üsküdar Surp Haç Tıbrevank Ermeni Ruhban O

Azınlık liselerinin 1964-65 giriş sınavlarındaki başarı durumunu bir sonraki yılınkiyle —en başarılı ve en az başarılı üçer liseye bakarak— karşılaştırmak kolay olmamaktadır. Bu karşılaştırmada ilk göze çarpan nokta Zapyon Rum Kız Lisesinin her iki yılda da en düşük başarılı azınlık lisesi olduğudur. Bu lise Türkiye'deki bütün liselerin genel sıralamasında sonlarda (1964-65'te 200 lise arasında 160'ıncı, 1965-66'da 238 lise arasında 200'üncü) gelmektedir. Azınlık liselerinin her iki yıla ait genel başarı listelerindeki nisbî yerleri incelenirse, Pangaltı Ermeni Erkek Lisesi ile Pangaltı Getronagan Ermeni Erkek Lisesinin ön sıralardaki yerlerini korudukları görülür. Buna karşılık 1964-65'te genel sıralamada 11'inci olan Beyoğlu Musevî Erkek Lisesi ertesi yıl 62'nciliğe, birinci yıl 25'inci olan Üsküdar Surp Haç Tıbrevank Ermeni Ruhban Okulu ertesi yıl 136'ncılığa düşmektedir. Bu iki okulun durumlarındaki gerilemenin nedenleri üzerinde durmak gerekmektedir.

Resmî Liseler. Öğrencileri 1964-65 üniversitelerarası giriş sınavına katılan ve bu araştırmada dikkate alınan resmî liselerin sayısı 143'tür. Buradaki hesaplamalara dahil edilen 33 438 öğrencinin % 87,7'sini teşkil eden 29 336 öğrencinin devam ettiği resmî liseler Türk eğitim sisteminin esas kitlesini teşkil etmektedir. Bu bakımdan asıl üzerinde durulması gereken kategori budur.

1964-65 giriş sınavlarında en üstün başarıyı elde eden 25 lise aşağıda gösterilmiştir :

Toplam Standart Puvana Göre

1. İzmir K
2. Konya K
3. İzmir Atatürk L
4. Eskişehir K
5. Galatasaray L
6. İstanbul Kadıköy K
7. Bandırma M Gönenç L
8. Ankara Yenimahalle M Kemal L
9. Ankara Atatürk L
10. Kütahya L
11. İzmit L
12. Bursa Erkek L
13. İzmir Karşıyaka L
14. Ankara Bahçelievler Deneme L
15. Ankara Kız L
16. İstanbul Erkek L
17. Diyarbakır K
18. İstanbul Pertevniyal L
19. Konya Erkek L
20. Balıkesir M Hasbî Erkek L
21. İstanbul Vefa L
22. Samsun K
23. Manisa L
24. İzmir Karşıyaka Kız L
25. İstanbul Çamlıca Kız L

Zihin Kabiliyeti Testi Puvanına Göre

1. İzmir K
2. Galatasaray L
3. Konya K
4. Eskişehir K
5. İstanbul Kadıköy K
6. İzmir Atatürk L
7. Samsun K
8. Kütahya L
9. Ankara Yenimahalle M Kemal L
10. İzmit L
11. Diyarbakır K
12. Manisa Turgutlu L
13. İstanbul Kandili Kız L
14. İstanbul Erkek L
15. İzmir Karşıyaka L
16. İzmir Karşıyaka Kız L
17. İstanbul Vefa L
18. İzmir Kız L
19. Konya Erkek L
20. İstanbul Kadıköy Kız L
21. İstanbul Pendik L
22. İstanbul Nişantaşı Kız L
23. İstanbul Pertevniyal L
24. İstanbul Heybeliada L
25. İstanbul Çamlıca Kız L

Fen Bilimleri Testi Puvanına Göre

1. İzmir Atatürk L
2. İzmir K
3. Burdur L
4. Konya K
5. Konya Erkek L
6. İzmit L
7. Bursa Erkek L
8. Denizli L
9. Düzce L
10. Akhisar A Şefik L
11. Bursa Atatürk Erkek L
12. Niğde L
13. Silifke L
14. Balıkesir M Hasbî L
15. İstanbul Kadıköy K
16. Bafra L
17. Bandırma L
18. Kütahya L
19. Karabük L
20. Trabzon L
21. Ankara Atatürk L
22. Ankara Kurtuluş L
23. Manisa L
24. Gaziantep L
25. Samsun 19 Mayıs L

Sosyal Bilimler Testi Puanına Göre

1. İzmir K
2. Konya K
3. Eskişehir K
4. Galatasaray L
5. İstanbul Kadıköy K
6. Samsun K
7. İzmir Atatürk L
8. Diyarbakır K
9. Ankara Bahçelievler Deneme L
10. Ankara Atatürk L
11. Ankara Yeni Mahalle M Kemal L
12. Kütahya L
13. Ankara Kız L
14. Bursa Erkek L
15. Ankara Yenimahalle L
16. İstanbul Vefa L
17. İstanbul Çamlıca Kız L
18. İzmit L
19. İstanbul Pertevniyal L
20. İzmir Karşıyaka L
21. İstanbul Erkek L
22. İzmir Karşıyaka Kız L
23. Bandırma M Gönenç L
24. Ankara Anafartalar L
25. İstanbul Erenköy Kız L

Yabancı Dil Testi Puanına Göre

1. İzmir K
2. İstanbul Kadıköy K
3. Konya K
4. Eskişehir K
5. Samsun K
6. Galatasaray L
7. Diyarbakır K
8. Ankara Bahçelievler Deneme L
9. İstanbul Çamlıca Kız L
10. İstanbul Erenköy Kız L
11. Ankara Kız L
12. İstanbul Kadıköy Kız L
13. İstanbul Nişantaşı Kız L
14. İstanbul Atatürk Kız L
15. İstanbul Kandilli Kız L
16. Ankara Anafartalar L
17. İzmir Kız L
18. İzmir Karşıyaka Kız L
19. İstanbul Erkek L
20. İstanbul Beşiktaş L
21. İzmir Karşıyaka L
22. Ankara Bahçelievler Deneme L
23. Konya Atatürk Kız L
24. İstanbul Fatih Kız L
25. Ankara Yenimahalle L

1964-65 giriş sınavlarında en düşük başarıyı gösteren 25 resmî lise ise şunlardır :

Toplam Standart Puvana Göre

25. Bingöl L
24. Ordu L
23. Sinop L
22. Niğde Aksaray L
21. Adana Erkek L
20. Bitlis L
19. Kastamonu L
18. Mardin L
17. Van Atatürk L
16. Nevşehir L
15. Adıyaman L
14. Lüleburgaz L
13. Kayseri Develi L
12. Beyşehir L

Zihin Kabiliyeti Testi Puanına Göre

25. Karaman L
24. Lüleburgaz L
23. Yalvaç L
22. Adana Erkek L
21. Rize L
20. Niğde Aksaray L
19. Adıyaman L
18. Mardin L
17. Ankara Akşam L
16. Biga L
15. Van Atatürk L
14. Nevşehir L
13. Bingöl L
12. Ordu L

11. Ağrı Karaköse N Gökçe L
10. Kayseri Akşam L
9. Gümüşhane L
8. Artvin L
7. Ceyhan L
6. Urfa L
5. Tunceli Kalan L
4. Muş L
3. Hakkâri L
2. Ayvalık L
1. Kars L

11. Gümüşhane L
10. Kayseri Develi L
9. Artvin L
8. Ceyhan L
7. Ağrı Karaköse N Gökçe L
6. Hakkâri L
5. Urfa L
4. Kars L
3. Muş L
2. Kayseri Akşam L
1. Tunceli Kalan L

Fen Bilimleri Testi Puanına Göre

25. Bitlis L
24. Sinop L
23. Adana Akşam L
22. Artvin L
21. Gümüşhane L
20. Adana Erkek L
19. Kayseri Develi L
18. Ankara Akşam L
17. Salihli L
16. Muş L
15. Beyşehir L
14. Kastamonu L
13. Nevşehir L
12. Adıyaman L
11. Van Atatürk L
10. Urfa L
9. Tunceli Kalan L
8. Kayseri Akşam L
7. Samsun K
6. Adana Ceyhan L
5. Eskişehir Akşam L
4. Hakkâri L
3. Lüleburgaz L
2. Kars L
1. Ayvalık L

Sosyal Bilimler Testi Puanına Göre

25. Van Atatürk L
24. Adana Erkek L
23. Karaman L
22. Biga L
21. Sinop L
20. Lüleburgaz L
19. Malatya T Emeksiz L
18. Akşehir L
17. Kayseri Develi L
16. Nevşehir L
15. Bingöl L
14. Bitlis L
13. Adıyaman L
12. Mardin L
11. Ceyhan L
10. Kastamonu Abdurrahman Paşa L
9. Ağrı Karaköse N Gökçe L
8. Urfa L
7. Tunceli Kalan L
6. Artvin L
5. Beyşehir L
4. Gümüşhane L
3. Muş L
2. Hakkâri L
1. Kars L

Yabancı Dil Testi Puanına Göre

25. Erzincan L
24. Karaman L
23. Bingöl L
22. Malatya T Emeksiz L
21. Konya Ereğli L

20. Kilis L
19. Sinop L
18. Niğde Aksaray L
17. Nevşehir L
16. Lüleburgaz L

15. Silifke L	8. Ağrı Karaköse N Gökçe L
14. Urfa L	7. Akşehir L
13. Bolvadin L	6. Tunceli Kalan L
12. Artvin L	5. Muş L
11. Kars L	4. Yalvaç L
10. Kayseri Develi L	3. Beyşehir L
9. Adıyaman L	2. Gümüşhane L
	1. Hakkâri L

Yukarıdaki listeler birbiriyle karşılaştırıldığında, testlerden birinde başarılı olan bir lisenin öbür testlerde de genellikle başarılı, bir testte başarısız olanların öbürlerinde de başarısız oldukları görülür. En üstün ve en düşük başarıyı gösteren listelerde—ufak tefek sıra değişiklikleri bir yana bırakılırsa— genellikle aynı liselerin yer alması bundan dolayıdır.

Genel seviyeyi gösteren toplam puvana göre yapılan sıralamada en başarılı liselerin ilk sıralarında Millî Eğitim Bakanlığına bağlı kolejlerin geldiği ilk bakışta dikkati çekmektedir. Yabancı dilde (İngilizce) öğretim yapan, gerek öğretmen kadrosu, gerek öğretim araç ve gereçleri bakımından elverişli bir durumda bulunan, bu nedenlerle de fazla rağbet gören ve dolayısıyla öğrencilerini bir yarışma sınavıyla seçen bu kolejler daha çok yabancı lise ve kolejlere benzemektedirler.

En üstün başarılı liselerle ilgili bir başka gözlem de, bunların hemen hepsinin Anadolu'nun Batı kesimlerinde bulunmalarındır. 25 lise arasında bunun tek istisnası, yukarıda özel durumlarına değindiğimiz kolejlerden biri olan Diyarbakır Kolejidir.

Yine toplam puvana göre yapılan sıralamadan en düşük başarılı 25 liseden çoğu Anadolu'nun Doğu kesimlerinde bulunmaktadır. Bunlardan 8'i Doğu Anadolu coğrafi bölgesinde, 3'ü Güney Doğu Anadolu'dadır. Karadeniz Bölgesine isabet eden beş lisenin hepsi Sinop ve onun doğusunda bulunan illerdedir. İç Anadolu Bölgesinde bulunan 3 lisenin üçü ilçelerde, ikisi elverişsiz koşullara sahip il merkezlerindedir. Akdeniz Bölgesindeki iki liseden biri, Marmara Bölgesindeki iki lisenin her ikisi birden koşulları elverişli olmayan ilçe liseleridir.

Fen Bilimleri Testinde en üstün başarıyı —sadece diğer resmî liseleri değil, Türkiye'deki yerli ve yabancı bütün liseleri geride bırakarak— İzmir Atatürk Lisesi göstermiştir. Bu lise, 1965-66 giriş sınavında da birinciliği elinde tutmuştur.

Yabancı Dil Testinde ilk sıraları yabancı dilde öğretim yapan kolejler ve liseler tutmakta, onları İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük merkezlerde bulunan yabancı dil öğretimi kuvvetli liseler izlemektedir.

1964-65 giriş sınavlarında alınan sonuçlar 1965-66 sonuçlarıyla karşılaştırıldığında arada yakın bir benzerlik bulunduğu görülür. Burada karşılaştırmaya esas olarak, genel seviyeyi gösteren, toplam puvana göre düzenlenmiş listeler alınacaktır. Yukarıda da belirtildiği gibi, bu listelerin birinde bulunan liseler ufak tefek sıra değişiklikleriyle diğer listelerde de yer aldıklarına göre, böyle bir karşılaştırmayla rahatlıkla yetinilebilecektir.

1964-65 giriş sınavında toplam puvana göre en üstün başarıyı gösteren 25 liseden 17'si (yani % 68'i), 1965-66 yılının en başarılı 25 lisesi arasında da yer almaktadır. Bu ikinci yıla ait listede görünmeyen 8 lise ise yine üst sıralarda (41-45, 47-48 ve 50'nci sırada) yer almaktadırlar.

1964-65 giriş sınavında en düşük başarıyı gösteren 25 lisenin 18'i (yani % 72'si), 1965-66 yılında en az başarılı olan 25 lise arasında bulunmakta, geriye kalan 7 lise (% 28'i) ise yine düşük başarılı liseler arasında yer almaktadır.

Özel iseler. 1964-65 ders yılında bu liselerden üniversitelerarası giriş sınavına katılanların sayısı 3754'tür ve bu rakam sınava katılanlar toplamının % 10,9'unu teşkil etmektedir. Buradaki hesaplama ve değerlendirmelere dahil edilen özel liselerin sayısı ise 35'tir.

1964-65 üniversitelerarası giriş sınavı sonuçlarına göre, Türkiye'deki özel liseler içinde en üstün başarıyı gösteren on lise aşağıdadır :

Toplam Standart Puvana Göre

1. İstanbul Anadolu L
2. Adana Ayas K
3. TED Ankara K
4. İzmir Konak K
5. İstanbul Şişli Terakki L
6. İstanbul İstiklâl L
7. Şebinkarahisar L
8. İzmir Karşıyaka Yamanlar Kız K
9. İstanbul Marmara K
10. İstanbul Güneş K

Zihin Kabiliyeti Testi Puvanına Göre

1. İstanbul Anadolu L
2. Adana Ayas K
3. TED Ankara K
4. İstanbul Marmara K
5. İstanbul İstiklâl L
6. İstanbul Şişli Terakki L
7. İzmir Konak K
8. İzmir Ticaret O
9. İstanbul Güneş K
10. Şebinkarahisar L

Fen Bilimleri Testi Puanına Göre

1. Adana Ayas K
2. İstanbul Anadolu L
3. İzmir Konak K
4. İzmir Karşıyaka Yamanlar Kız K
5. TED Ankara K
6. İstanbul Şişli Terakki L
7. Şebinkarahisar L
8. İstanbul Güneş K
9. İstanbul İstiklâl L
10. TED Zonguldak K

Sosyal Bilimler Testi Puanına Göre

1. İstanbul Anadolu L
2. TED Ankara K
3. Adana Ayas K
4. İstanbul Marmara K
5. Şebinkarahisar L
6. İstanbul İstiklâl L
7. İstanbul Şişli Terakki L
8. İzmir Konak K
9. İzmir Ticaret O
10. İstanbul Bilir K

Yabancı Dil Testi Puanına Göre

1. İstanbul Anadolu L
2. TED Ankara K
3. Adana Ayas K
4. İstanbul Marmara K
5. İzmir Karşıyaka Yamanlar Kız K
6. İzmir Konak K
7. İstanbul Bilir K
8. İstanbul İstiklâl L
9. Şebinkarahisar L
10. İzmir Ege K

Aynı sınavda en az başarılı olan 10 lise ise —alçalan bir sıra ile— aşağıda gösterilmiştir :

Toplam Standart Puanına Göre

10. İzmir Karşıyaka Nümune Kız K
9. İzmir Türkay K
8. İstanbul Bakırköy Kültür K
7. İstanbul Site K
6. İstanbul Şişli K
5. Bartın L
4. İskenderun Atatürk K
3. Ayvalık L
2. İstanbul Kadıköy Kız K
1. Adana Ata K

Zihin Kabiliyeti Testi Puanına Göre

10. İstanbul Üsküdar Türk Kız K
9. İzmir Karşıyaka Nümune Kız K
8. Darüşşafaka L
7. İstanbul Şişli K
6. İzmir Türkay K
5. İstanbul Kadıköy Kız K
4. Ayvalık L
3. Bartın L
2. İskenderun Atatürk K
1. Adana Ata K

Fen Bilimleri Testi Puanına Göre

10. İstanbul Levent K
9. İstanbul Bakırköy Kültür K
8. İstanbul Üsküdar Türk Kız K
7. Adana Ata K
6. Ayvalık L
5. İstanbul Site K
4. Darüşşafaka L
3. İstanbul Şişli K
2. İstanbul Marmara K
1. İstanbul Kadıköy Kız K

Sosyal Bilimler Testi Puanına Göre

10. İstanbul Bakırköy Kültür K
9. İstanbul Site K
8. Adana Akşam L
7. Bursa Özel K
6. Darüşşafaka L
5. İstanbul Kadıköy Kız L
4. İskenderun Atatürk K
3. Bartın L
2. Ayvalık L
1. Adana Ata K

Yabancı Dil Testi Puanına Göre

10. İstanbul Kadıköy Kız K
9. Darüşşafaka L
8. İstanbul Yeni K
7. Bursa Özel K
6. Adana Akşam L
5. TED Zonguldak K
4. Adana Ata K
3. Bartın L
2. İskenderun Atatürk K
1. Ayvalık L

En üstün ve en düşük başarıyı gösteren on liselik listelere bakarak özel liselerin 1964-65 ve 1965-66 üniversitelerarası giriş sınavlarındaki başarıları arasında karşılaştırma yapmak mümkün olmamaktadır. Bunun başta gelen nedeni, ilk yıla ait hesaplarda öğrencileri sınava katılan ve başarı listesine dahil edilecek sayıda bulunan özel lise sayısının 35 olmasına karşılık ikinci yıl bu sayının 69 olması, bir başka deyimle ilk yıl bunun yarısı kadar lisenin listede yer almamasıdır.

Gerçekten de, ilk yıl toplam puvana göre en üstün başarıyı gösteren on liseden ertesi yılki en üstün başarılı on lise arasında yer alanların sayısı sadece 2'dir (sonradan resmî lise haline gelen Şebinkarahisar Lisesi ile TED Ankara Koleji). İlk yıl en az başarı gösteren on liseden hiçbiri ertesi yılki sınavda en düşük başarıyı gösteren on lise arasında bulunmamaktadır.

Özel liselerle ilgili olarak dikkati çeken bir nokta, 1964-65'te en düşük başarılı liseler arasında yer alan (genel sıralamada 185'inci olan) Darüşşafaka Lisesinin ertesi yıl özel liselerin birinci sırasına yükselmekle kalmayıp, Türkiye'deki yerli ve yabancı, resmî ve özel bütün liseler arasında onunculuk gibi parlak bir dereceye yükselmiş olmasıdır. 1964-65'te yabancı dil testinde bütün liseler arasında 104'üncü olan Darüşşafaka Lisesinin ertesi yıl 15'inciliğe yükselmiş olması, bu sıçramanın söz konusu lisenin yabancı dilde öğretim yapan bir okul (kolej) statüsüne geçtikten sonra ilk mezunlarını verdiği yıla rastlamış olmasından dolayıdır.

Özel liselerle ilgili olarak yapılması gereken bir başka gözlem, 1964-65 yılında da bu liseler arasında 1965-66 ders yılında olduğu gibi önemli seviye farklarının bulunmasıdır. Gerçekten de bu liselerin bir kısmı genel başarı listesinin ilk sıralarında yer aldıkları

halde, bir kısmı, ihmal edilmiş Anadolu liselerinin bazılarının dahi gerisinde kalarak liste sonlarına düşmüşlerdir.

Kategorilerarası Karşılaştırmalar. Yukarıda, çeşitli kategorilerdeki liselerin başarı durumları daha çok kendi aralarında karşılaştırmalar yapılarak değerlendirilmeye çalışılmıştı. Burada ise, yukarıda sözü edilenler de dahil olmak üzere, çeşitli lise kategorileri arasında, bu kategorilere giren liselerde okumuş olup da giriş sınavına katılmış bulunan bütün öğrencilerin çeşitli testlere ait puan ortalamalarına dayanan karşılaştırmalar yapılacaktır.

Çizelge 5'te, karşılaştırılması söz konusu lise kategorilerinin herbirinde kaç öğrenci bulunduğu —dolayısıyla yapılan hesaplar da kaç öğrencinin puan ortalamalarının alındığı—, her kategorideki liselerden sınava katılan öğrencilerin toplam standart puan ortalamaları ile zihin kabiliyeti, fen bilimleri ve sosyal bilimler testi standart puanı ve yabancı dil ham puanı ortalamaları gösterilmiştir. Çizelgedeki «belirsiz» hanelerinde, eldeki delikli kartlarda ilgili hanelere gereken bilgi işlenmemiş olduğu için niteliği teşhis edilemeyenler yer almıştır. «Toplam» hanelerinde önce öğrenci sayılarının toplamı alınmış, daha sonra da çeşitli testlere ait tüm kartlardaki puanların aritmetik ortalamaları gösterilmiştir. «Toplam» hanesinin üstünde yer alan kalemlerden her birindeki ortalamalar bu hanedeki ortalamalarla karşılaştırıldığı takdirde her birinin genel ortalamaya göre olan nisbî durumu daha iyi belirmiş olacaktır.

Çizelge 5'in başında Türk liseleriyle azınlık liselerinin ve yabancı liselerin puan ortalamaları verilmiştir. Burada ilk dikkati çeken nokta, Türk liselerinden sınava katılanlar (31 609 kişi) yanında gerek azınlık, gerek yabancı liselerinden gelenlerin çok küçük bir azınlık teşkil etmekte olduklarıdır (sırasıyla 170 ve 458 kişi). Puanlara göz atıldığında, hem toplam puan, hem de zihin kabiliyeti, sosyal bilimler ve yabancı dil testi puanları bakımından başta yabancı liselerin geldiği, onları azınlıklara ait liselerin izlediği, en sonda da Türk liselerinin geldiği görülür. Bu sırada sadece fen bilimleri testinde bir değişiklik olmakta ve azınlık liseleri yabancı liseleri ikinci sıraya iterek birinci sıraya geçmektedirler. Fen Bilimleri Testinin bir başka özelliği de, bu test puanları bakımından söz konusu üç kategori arasındaki farkın azalması ve bu üç grubun birbirini oldukça yakından izlemeleridir.

İkinci karşılaştırma resmî ve özel Türk liseleri arasında yapılacaktır. Çizelge 5'te de görüldüğü gibi, resmî liselerden sınava ka-

Ç İ Z E L G E 5

1964 - 1965 Üniversitelerarası Giriş Sınavı Sonuçlarına Göre
Çeşitli Lise Kategorilerinin Başarı Durumları

Kategori	Öğrenci Sayısı	Toplam St. Puan Ort.	Zihin Kab. T. St. P. O.	Fen B. Testi St. Pu. Ort.	Sosyal Bil. T. St. Pu. Ort.	Yab. Dil T. Ham P. Ort.
Türk Liseleri	31 609	149,50	49,88	49,85	49,76	11,53
Azınlık Liseleri	170	160,68	53,90	52,10	54,69	16,77
Yabancı Liseler	458	172,06	59,00	50,60	62,46	24,52
Belirsiz	1 201	150,85	50,37	49,91	50,57	12,23
T O P L A M	33 438	149,91	50,05	49,87	49,99	11,76
Resmî Liseler	29 336	149,28	49,78	50,00	49,50	11,14
Özel Liseler	3 754	154,03	51,93	48,51	53,59	16,57
Belirsiz	348	158,93	52,42	54,09	52,42	11,96
T O P L A M	33 438	149,91	50,05	49,87	49,99	11,76
Ankara, İstanbul ve İzmir Liseleri	13 133	155,17	52,08	50,36	52,73	14,20
Diğer İller Liseleri	15 709	146,21	48,62	49,53	48,07	10,11
İlçe Liseleri	3 395	146,39	48,69	49,58	48,11	9,83
Belirsiz	1 201	150,85	50,37	49,91	50,57	12,23
T O P L A M	33 438	149,91	50,05	49,87	49,99	11,76

tilanların sayısı (29 336 kişi), özel liselerden katılanların (3 754 kişi) sekiz katı kadardır. Rakamların incelenmesi, Fen Bilimleri Testi hariç, özel liselerin bütün puvanlar bakımından resmî liselere göre daha üstün olduğunu göstermektedir. Özel liselerin en büyük üstünlüğünün ise yabancı dil alanında olduğu dikkati çekmektedir. Fen Bilimleri Testinde ise, resmî liselerden gelenler özel liselerden gelenlere oranla daha büyük bir başarı göstermişlerdir.

Üçüncü karşılaştırma ise üç büyük şehir (Ankara, İstanbul ve İzmir) liseleri ile diğer il merkezlerindeki liseler ve ilçe liseleri arasındadır. Sınava katılan ve bu hesaplamada dikkate alınan öğrencilerin sayısına bakılırsa, öğrencilerin % 40,7'si üç büyük şehirdeki, % 48,7'si diğer il merkezlerindeki, % 10,6'sı ise ilçe merkezlerindeki liselerden gelmiştir. Puvan ortalamalarına göre, bütün testlerde Ankara, İstanbul ve İzmir'deki liseler başta gelmekte, onu diğer il merkezlerindeki ve ilçelerdeki liseler izlemektedir. Burada ilginç olan nokta, yabancı dil hariç, bütün testlere ait puvan ortalamalarında ilçe liselerinin üç büyük şehir dışındaki iller liselerine göre hafif bir üstünlük göstermeleridir. Gerçekten de, bu puvan ortalamalarında tam sayılar aynı, fakat ilçe liselerine ait kesirler biraz daha yüksektir. Yabancı dil testinde il liselerinin ilçe liselerine üstünlüğü ise bir puvanın sadece % 28'i kadardır. İlçe liseleri bakımından ortaya çıkan bu durumu, bu liselerin büyük bir kısmının, ülkemizin sosyo-ekonomik koşulları nisbeten elverişli Batı kesimlerindeki ve birçoğu Doğu'daki bazı il merkezlerinden daha kalabalık nüfuslu ilçelerde bulunmalarıyla açıklamak mümkündür.

Bulguların Özeti

Bu araştırma sonucunda elde edilen bulgular aşağıdaki şekilde özetlenebilir :

1. Türkiye'de orta öğretimde coğrafi bölgeler arasında açık bir dengesizlik vardır. Üniversiteye girişte en üstün başarıyı gösterenler, Ege, İç Anadolu ve Marmara Bölgelerindeki liselerden gelen öğrencilerdir. Bu bölgeleri Karadeniz, Akdeniz ve Güney Doğu Anadolu Bölgeleri izlemekte, en sonda Doğu Anadolu Bölgesi gelmektedir. Sosyo-ekonomik bakımdan ileri durumda bulunan Ege, İç Anadolu ve Marmara Bölgeleri nisbeten yüksek bir başarı düzeyinde ve önemsiz sayılabilecek farklarla birbirini izlemekte, arada büyük bir mesafeden sonra gelen Karadeniz, Akdeniz ve Güney Doğu Anadolu Bölgeleri grubu içinde de önemli farklar bulunma-

makta, buna karşılık Doğu Anadolu Bölgesi yine arada büyük bir mesafe bırakarak son sırayı işgal etmektedir. Bu durumun doğal bir sonucu olarak, yurdun sosyo ekonomik bakımdan daha ileri bölgelerindeki güçlü liselerden gelenler, genellikle bol kazançlı ve itibarlı mesleklere hazırlayan öğrenim alanlarına yönelmekte, buna karşılık nisbeten geri bölgelerdeki, öğretim kadrosu eksik, yeterli öğretim araç ve gereçlerinden yoksun liselerden gelenler daha az rağbet gören ve kendi tercihlerinin de genellikle sonlarında yer alan fakülte ve bölümlere girebilmektedirler.

2. İller esas alınarak yapılan bir değerlendirme de en başarılı liselerin bulunduğu on ilin sırasıyla Kütahya, İzmir, Ankara, Kocaeli, Bursa, Eskişehir, İstanbul, Denizli ve Balıkesir gibi, onda dokuzu Marmara, Ege ve İç Anadolu Bölgelerinde, buna karşılık en az başarılı on ilin —alçalan bir sıra ile— Van, Nevşehir, Adıyaman, Ağrı, Gümüşhane, Urfa, Tunceli, Muş, Hakkâri ve Kars gibi onda sekizi Doğu ve Güney Doğu Anadolu'da bulunan iller olduğunu göstermektedir.

3. Orta öğretimdeki coğrafî dengesizlik, ülkenin Samsun-Adana çizgisinin doğusundaki kısmıyla batısındaki bölümü arasında yapılan bir karşılaştırmada da hissedilir şekilde kendini göstermektedir.

4. Üniversiteye girişte en başarılı liseler kategorisi Türkiye'deki yabancı liselerdir. Onları azınlıklara ait liseler izlemekte, Türk liseleri sırada üçüncü gelmektedir. Genel seviyeyi gösteren toplam standart puan, zihin kabiliyeti testi, sosyal bilimler ve yabancı dil testleri için böyle olan durum, fen bilimleri testinde ufak bir değişiklik göstermekte ve azınlık liseleri fen bilimleri alanında yabancı liselerden önce gelmektedir. Ayrıca, bu testte, söz konusu üç kategori arasındaki fark azalmakta ve üç grup birbirini yakından izlemektedir.

5. Türkiye'deki özel liseler, fen bilimleri hariç, bütün testlerde resmî liselerden daha başarılıdır. Özel liselerin en büyük üstünlüğü yabancı dil alanında kendini göstermekte, resmî liseler sadece fen bilimleri alanında özel liselere oranla daha ilerde bulunmaktadır.

6. Ankara, İstanbul ve İzmir'deki liseler her alanda ilk sırada gelmekte, bu kategoriyi diğer il merkezlerindeki liselerle ilçe liseleri izlemektedir. Büyük bir kısmı Türkiye'nin sosyo-ekonomik

bakımdan nisbeten ileri batı kesimlerinde bulunan ilçe liseleri, yabancı dil testi dışındaki bütün testlerde üç büyük şehir dışındaki iller liselerine göre hafif bir üstünlük göstermektedirler.

7. Resmî Türk liseleri arasında en büyük başarıyı, yabancı dilde öğretim yapmaları, öğrencilerini geniş bir aday kitlesi arasından sınavla seçip almaları ve gerek öğretim kadrosunun, gerek öğretim araç ve gereçlerinin elverişliliği bakımından Türkiye'deki yabancı liselere benzeyen, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı kolejler göstermişlerdir. Hatta bunlar, birçok yabancı ve azınlık liselerinden daha başarılı durumdadırlar.

8. Özel Türk liseleri arasında büyük seviye farkları vardır. Bu liselerin bir kısmı genel başarı listesinin ilk sıralarında yer aldığı halde, bir kısmı yüzüstü bırakılmış Anadolu liselerinin bazılarında bile daha güçsüz bir durumda bulunmaktadırlar.

9. Çeşitli kategorilerdeki liselerin çeşitli testlerdeki başarıları arasında genellikle yakın bir ilişki bulunduğu görülmektedir. En üstün ve en düşük başarılı liseleri gösteren listelerde, önemsiz sıra değişiklikleri bir yana, genellikle aynı liselerin yer almakta olması bunun bir kanıtıdır.

10. 1964-65 ve 1965-66 ders yılı üniversitelerarası giriş sınavı sonuçları arasında, liselerin başarı durumları ve bölgelerarası dengesizlik konusu bakımından önemli benzerlikler vardır.

Sonuç

Yurdumuzda 1964-65 ders yılındanberi uygulanmakta olan, 1969-70 ders yılından itibaren de Türkiye'deki üniversitelerin tamamına yakın bir kısmını ve diğer birçok yüksek öğretim kurumlarını kapsama içine alan merkezî sistem, —eğitim düzenimizle ilgili diğer konular arasında— liselerin başarı durumları hakkında esaslı çözümlenmeleri mümkün kılacak verileri kolaylıkla sağlamaktadır. Merkezî sistemden önce de belirli üniversitelere başvuran öğrencilerin başarılarına bakılarak liselerin durumları incelenebiliyor ve —aşağıdaki notlu bibliyografyada da görüldüğü gibi— bu konuda bazı araştırmalar yapılabiliyordu. Ancak, bu araştırmaların, söz konusu üniversitelerin bulunduğu şehirden uzakta bulunan ve mezunları genellikle başka şehirlerdeki üniversitelere başvuran liseler hakkında gerçeği tam olarak yansıtmayan bilgiler vermesi tehlikesi vardı. İşte üniversitelerarası giriş sınavı, diğer bir-

çok eğitim sorunları yanında bu konunun da araştırılmasına imkân verdiği için çok yararlı olmuştur.

Halen üniversitelerarası giriş sınavında kullanılan testler, standartlaştırılmış, geçerliği ve güvenilirliği önceden denenmiş testler değildir. Her yıl, sınav sırasında testlerden birer ikişer tane de olsa kaçırılması ve bu soruların ticarî amaçlarla hazırlanan kitaplarda yayınlanması gizliliği ortadan kaldırmakta, dolayısıyla söz konusu testlerin geliştirilerek daha sonraki yıllarda da kullanılabilmesi imkânı ortadan kalkmaktadır. Bu durum karşısında, ister istemez söz konusu testlerin «yüzeysel geçerliği» (face validity) ile yetinmek zorunluluğu doğmaktadır. Liseler hakkında bildiklerimizi ve genel izlenimlerimizi doğrulayan bu araştırma ve benzer sonuçlar veren 1965-66 giriş sınavlarının sonuçları üzerindeki incelememiz, söz konusu testlerin küçümsenemeyecek bir «yüzeysel geçerliğe» sahip olduğunu ortaya koymuş bulunmaktadır.

Bu araştırma, üniversitelerarası giriş sınavları hakkında zaman zaman bazı kimselerce öne sürülmek istenen tesadüfîlik iddiasının yersizliğini de açıkça ortaya koymaktadır. Tesadüfîlik varsa bunun ülkenin bütün kesimlerine ve bütün liselere az çok dengeli bir biçimde yayılması gerekirdi. Oysa, sınav sonuçlarının çözümlenmesi bunun böyle olmadığını ve güçlü liselerin üniversite giriş sınavlarında daha başarılı, güçsüzlerin başarısız olduklarını göstermektedir.

Burada yapılabilecek benzer çözümlemelere daha sonraki yıllar için de girişilmesinde büyük yararlar vardır. Her yıla ait giriş sınavı sonuçlarının değerlendirilerek yayınlanması, hiç olmazsa eldeki bilgilerin konuyla ilgilenen araştırmacıların yararlanmasına sunulması Üniversitelerarası Giriş Sınavı Komisyonu'nun genellikle Türk millî eğitime, özellikle üniversitelerimize yapacağı büyük bir hizmet olacaktır. Bunun dışında, her yıl bastırılıp ilgili kurumlara dağıtılan «ana liste» lerin daha sonra bu konu üzerinde araştırma yapmak isteyenlerin ihtiyaç duyabilecekleri bütün bilgileri içine alacak şekilde hazırlanması da çok yerinde bir hareket olacaktır.

NOTLU BİBLİYOGRAFYA

Burada, üniversiteye giriş ve üniversiteye alınacak öğrencilerin seçiminde uygulanan sınavlarla ilgili olarak yapılmış başlıca yayınlar hakkında bilgi verilecektir. Aşağıda esas itibariyle Türkiye'de bu konuda yayınlanmış kitap, makale ve araştırma raporları tanıtılmakta, listenin sonunda ise UNESCO'nun konuyu uluslararası planda karşılaştırmalı olarak ele alan üç yayınına yer verilmektedir. Açıklayıcı notlarda yayınlar hakkında değer yargısında bulunmaktan kaçınılmış, sadece konuları ve amaçları hakkında bilgi verilmeyle yetinilmiştir.

Prof. Dr. Cemal Mihçioğlu. *Üniversiteye Giriş ve Liselerimiz* (Ankara Üniversitesi Basımevi, 1969) (İkinci Baskı), XII + 227 sayfa. (Büyük boy).

İlk baskısı Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi tarafından yapılan kitabın üç bölümden meydana gelen birinci kısmında, Türkiye'de üniversiteye öğrenci alımında kullanılmakta olan merkezî kayıt ve giriş sınavı sisteminin hangi ihtiyaçtan doğduğu, nasıl planlanıp örgütlendirildiği ve nasıl uygulandığı, merkezî sistemin kurulmasında birinci planda rol oynayan ve Üniversitelerarası Giriş Sınavı Komisyonu Başkanı olarak iki yıl süreyle onu bilfiil uygulayan yazar tarafından —ilk elden edinilmiş deney ve gözlemlere dayanılarak— ayrıntılı olarak açıklanmakta ve konuyla ilgili eleştirici görüşler öne sürülmektedir. Kitabın yine üç bölümden meydana gelen ikinci kısmında önce söz konusu sistem sayesinde toplanan bilgiler merkezî sisteme üye üniversite, fakülte ve bölümler açısından, daha sonra öğrencileri sınava katılan liseler bakımından değerlendirilmektedir. Üniversiteye akın sorunu, çeşitli fakülte ve bölümlerin gördüğü rağbet ve bunlara ayrılan öğrencilerin kalitesi, liselerin çeşitli öğretim alanlarındaki başarı durumları, orta öğretimdeki bölgesel dengesizlikler vb ele alınan başlıca konulardır. Kitapta 1965-66 öğretim yılı üniversitelerarası giriş sınavıyla ilgili veriler çözümlenmekte ve değerlendirilmektedir. Son bölümde, görüş açısı genişletilerek üniversiteye giriş sorunu dünya ölçüsünde incelenmekte, konunun tüm eğitim sistemiyle ilgisi ve eğitim planlamasına ilişkin yönleri üzerinde durulmakta ve Türkiye'nin bu genel tablo içindeki yeri belirtilmektedir. Siyasal Bilgiler Fakültesinde Kamu Yönetimi Profesörü olan yazar, konuyu eğitim açısından olduğu kadar yönetim bilimi ve uygulaması bakımından da değerlendirmektedir.

Doç. Dr. Cemal Mihçioğlu. *İdarî Bir Mesele Olarak Üniversiteye Giriş Sınavlarının Yeniden Düzenlenmesi— S.B.F. Tecrübesi, Bir İnceleme ve Teklifler* (Ankara: Sevinç Matbaası, 1962) (Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü yayını), XV + 176 sayfa (Büyük boy).

Yazar, kitabın birinci bölümünde Türkiye'de üniversiteye girişte geleneksel olarak uygulanmakta olan kayıt ve sınav sistemini açıkladıktan sonra, 1961-62 ders yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinde uygulanan yeni sistem hakkında bilgi vermektedir. İkinci bölümde, klasik yazılı sınav usulüyle test usulünün bir arada kullanıldığı ve aday kaydı usulünü daha rasyonel esaslara bağlayan yeni sistemin bir değerlendirmesi yapılmaktadır. Yeni sistemin planlayıcı ve uygulayıcısı olan yazar bu bölümlerde esas itibariyle kendi tecrübelerini anlatmaktadır. Üçüncü bölümde o yıl Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler ve Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi giriş sınavlarına katılan öğrencilerin başarıları esas alınarak çeşitli liselerin ve lise kategorilerinin başarı durumları üzerinde çözümlenmelerde bulunmakta ve başarı farklarının nedenleri araştırılmaktadır. «Yeni Sistemin Bütün Üniversitelere Teşmili Meselesi» başlığını taşıyan dördüncü bölümde yazar, önce üniversiteye girmek üzere başvuran 4000'e yakın lise mezununa uyguladığı geniş bir anketin sonuçlarından da yararlanacak mevcut sistemin terkedilmesini gerektiren nedenleri ortaya koymakta, daha sonra üniversiteye girişte merkezî bir sistemin kurulmasını tavsiye etmekte ve bu konuda ayrıntılı önerilerde bulunmaktadır. Bu öneriler bugün uygulanmakta olan merkezî sistemin kurulmasına esas olmuştur. Kitabın sonunda 8 tane de Ek bulunmaktadır.

Doç. Dr. Saim Kendir. *Üniversite Giriş Sınavları Üzerinde İstatistiksel Bir Deneme* (Ankara: Devlet İstatistik Enstitüsü Eğitim Merkezi, 1967) (11-13 Eylül 1967 tarihleri arasında Devlet İstatistik Enstitüsünde düzenlenen Üniversitelerarası İstatistikçiler Konferansına sunulan bildiri) (Basılı kapak içinde mumlu kâğıtla çoğaltılmış metin), 17 sayfa.

1965-66 ders yılı üniversitelerarası giriş sınavıyla Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesine kabul edilen 271 öğrenciden birinci sınıftan ikinci sınıfa geçiş sınavına katılan 240'ının giriş sınavındaki çeşitli testlerden aldıkları puanlarla birinci sınıftaki başarıları karşılaştırılarak girişte kullanılan testlerin üniversitedeki başarıyı önceden tahmin edebilme gücü araştırılmaktadır.

Doç. Dr. Saim Kendir ve Avukat Cezmi Tuncer. «Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğrencilerinin Üniversite Giriş Sınavlarında Aldıkları Puanlarla Birinci Sınıftaki Başarılarının Karşılaştırılması», *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* (Cilt XXVI, 1969, sayı 1-2), s. 365-376.

1965-66 ders yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesine alınan 900 öğrencinin giriş sınavlarındaki başarıları ile Fakültenin birinci sınıfındaki başarılarını karşılaştırmak üzere yapılmış bir araştırmanın raporudur. Giriş sınavlarının Hukuk Fakültesine öğrenci seçmede ne derece kadar yararlı olduğunu ortaya koymak amacıyla girişilen bu çalışmada, öğrencilerin giriş sınavında aldıkları toplam standart puanlarla söz konusu öğrencilerin birinci sınıfta 1965-66 ve 1966-67 yaz ve

güz dönemlerinde eleme ve sınıf geçme sınavlarında aldıkları notlar arasında korelasyon aranmaktadır.

Fethi Toker, Behram Uçkunkaya ve Gülsevin Gülcü. *Hacettepe Üniversitesine Öğrenci Seçme İşlemi Üzerinde Ön Araştırma* (Ankara: Hacettepe Tıp Merkezi Vakfı Matbaası, 1969 (Hacettepe Üniversitesi Öğrenci İşleri Müdürlüğü Araştırma Bölümü), 19 sayfa (Büyük boy).

Kısaca «merkezî sistem» adıyla anılan üniversitelerarası kayıt ve giriş sınavı sisteminin bir üyesi olan Hacettepe Üniversitesinin yaptırdığı bu araştırma, söz konusu sınav sisteminin adı geçen üniversitenin ihtiyaçlarına uygunluk derecesini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Araştırma, 1967-68 ders yılında bu üniversitenin Tıp, Kimya, Biyoloji, İstatistik, Psikoloji, Sosyoloji, Sosyal Çalışma ve İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümlerine kabul edilen öğrenciler üzerinde yapılmış ve bir yandan bu öğrencilerin giriş sınavı puanlarıyla üniversitenin birinci sınıfındaki başarıları, öbür yandan yine giriş puanlarıyla lise bitirme dereceleri arasında ilişki aranmıştır.

Hasan Tan. *Giriş Sınavlarımız İyi Öğrenci Seçebiliyor mu?* (Ankara, 1966) (Orta Doğu Teknik Üniversitesi Fen ve Edebiyat Fakültesi yayını), 59 sayfa (Büyük boy).

1961-62 ders yılında giriş sınavı sonucunda Orta Doğu Teknik Üniversitesine kabul edilen 177 öğrenci esas alınarak, o yıl kullanılan testlerin üniversite öğreniminde başarılı olacak öğrencileri önceden kestirebilme gücünün değerlendirilmesine çalışılmaktadır. Değerlendirmede, giriş sınavı toplam puanlarıyla öğrencilerin üniversitede okudukları dört ders yılı sonunda elde ettikleri toplam kredi not ortalaması arasında korelasyon aranmaktadır. Ayrıca, Fizikî İlimler, Sosyal İlimler, İdarî İlimler, Mimarlık ve Mühendislik gruplarında herbiri için ayrı ayrı kullanılan test bataryalarından her birini meydana getiren testler arasında da korelasyon hesapları yapılmıştır.

Fethi Toker, Behram Uçkunkaya ve Gülsevin Gülcü. *1968-1969 Öğretim Yılında Hacettepe Üniversitesine Kaydolan Lise Birinci, İkinci ve Üçüncülerinin Başarıları Üzerinde Bir Araştırma* (Hacettepe Üniversitesi Öğrenci İşleri Müdürlüğü Araştırma Bölümü, 1969), (Basılmakta) 34 daktilo sayfası.

Hacettepe Üniversitesine 1968-69 öğretim yılından itibaren —sayıları bölüm kontenjanlarının % 20'sini geçmemek üzere— giriş sınavı sonuçlarına ikinci derecede bakılarak sınavsız olarak alınan, liseyi kendi yanında 1., 2., ve 3. olarak bitirmiş 174 öğrencinin bu üniversitenin ilk yılında birinci sömestrede gösterdikleri akademik başarı ile üniversitelerarası giriş sınavından geçerek kabul edilen 693 normal öğrencinin başarıları arasında bir karşılaştırma yapılmaktadır. Hemen hemen hepsi üniversitelerarası giriş sınavına da katılmış bulunan ve 109'unun puanları girdikleri bölüm için yetersiz, 65'ininki yeterli, 51'ininki ise hiç

bir yere giremeyecek kadar düşük olan söz konusu 174 kişilik öğrenci grubu kendi içinde de kategorilere ayrılarak başarıları karşılaştırılmaktadır.

S. G. Moralı. *Üniversiteye Giriş İmtihanlarında Rol Oynayan Faktörlerin Değerlendirilmesi ve İstanbul'daki Muhtelif Tip Liselerin Kendi Aralarında Karşılaştırılması* (Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu'nun 17-19 Kasım 1969 tarihleri arasında Ankara'da toplanan II. Bilim Kongresi Bilim Adamı Yetiştirme Grubu Seksiyonunda sunulan bildiri) (Yakında TÜBİTAK'ca çoğaltılacaktır), 9 daktilo sayfası.

1968-69 ders yılı üniversitelerarası giriş sınavına İstanbul'da katılan 22.000 kadar öğrenci arasından seçilen 2.200 kişilik bir örnekleme dayanılarak, başarıyı etkileyen —cinsiyet, mezuniyet dalı, coğrafi bölge, yaş vb— etkenler araştırılmakta, İstanbul'da bulunan yabancı liseler arasında başarı bakımından karşılaştırmalar yapılmakta, nihayet İstanbul'daki resmî, azınlık, özel ve yabancı okullardan gelen öğrencilerin Zihin Kabiliyeti, Sosyal Bilimler, Fen Bilimleri ve Yabancı Dil Testlerinden aldıkları notlar karşılaştırılmaktadır.

Şafak Uzsoy, ve N. Kaya Sılan. *ODTÜ Seçme Sınavlarında Temel, Uygulamalı, Sosyal ve İdarî Bilimlere Gösterilen İlgil Derecelerine Ait Bazı Sonuçlar* (Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu'nun 17-19 Kasım 1969 tarihleri arasında Ankara'da toplanan II. Bilim Kongresi Bilim Adamı Yetiştirme Grubu Seksiyonunda sunulan bildiri) (Yakında TÜBİTAK'ca çoğaltılacaktır), 10 daktilo sayfası.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi 1967-68, 1968-69 ve 1969-70 seçme sınavlarına katılan öğrencilerin birinci tercihlerine göre temel, uygulamalı, sosyal ve idarî bilimlere karşı gösterdikleri ilgi dereceleri araştırılmakta ve Temel Bilimlere karşı genel bir ilgi azlığı bulunduğu değerlendirilmektedir. İncelemede, ilk defa olarak 1969-70 ders yılından itibaren ODTÜ sınavına katılma hakkı tanınan meslekî ve teknik öğretim kurumları mezunlarının sözü geçen alanlara karşı gösterdikleri ilgi de araştırılmıştır. Araştırmada ayrıca, öğrencilerinin bu üniversitenin 1967-68 ve 1968-69 giriş sınavlarında aldıkları sonuçlara göre temel bilimler öğretimindeki seviye farkları da ortaya konmuştur.

İsmet Güngör ve Şafak Z. Uzsoy. *ODTÜ 1967-1968 Giriş İmtihanlarına Katılan Öğrencilerin Başarı Dereceleri Bakımından Liselerin Durumu* (Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi Hesap Bilimleri Bölümü, Yayın No. 1, Mars Matbaası, 1968), 158 sayfa (Büyük boy).

Kitapta, 1967-1968 ders yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesinin test usulüne dayanan giriş sınavlarına katılmak üzere başvuran 6709 öğ-

renci ile ilgili çeşitli istatistik tablolar yer almaktadır. Sınava katılan öğrencilerin uyruklarına, cinsiyet ve yaşlarına, geldikleri liselere, kayıt sırasında belirttikleri tercihlere (yani girmek istedikleri fakülte ve bölümlere), çeşitli liselerin öğrencilerinin bu üniversiteye girişteki başarı oranlarına ve bunların çeşitli testlerde gösterdikleri başarı derecesine göre düzenlenmiş tablolar verildikten sonra, çeşitli fakülte ve bölümlere girmek hakkını kazanan öğrencilerin geldikleri liselerin fen ve edebiyat kollarına, deneme liselerine ve fen lisesine göre; mezun, bütünlemeli ve son sınıf öğrencisi olmalarına göre; ve her liseden başarılı olan öğrencilerin çeşitli fakülte ve bölümlere dağılışına göre düzenlenmiş tablolar verilmektedir. Toplam olarak 23 tablodan meydana gelen kitapta, verilen rakamlarla ilgili herhangi bir yorumda bulunulmamış ve sadece bu konuda araştırma yapmak isteyenlere ham madde sağlamak amacı güdülmüştür.

Şafak Z. Uzsoy, N. Kaya Silan ve Savaş Özatalay. *ODTÜ 1968-69 Giriş Sınavlarında Liselerin Durumu* (Orta Doğu Teknik Üniversitesi Hesap Bilimleri Bölümü) (1970 yılı içinde yayınlanacak)

Yukarıdaki incelemenin 1968-69 ders yılında alınan öğrenciler üzerinde tekrarlanmasından ibarettir.

Muzaffer İpek, Mehmetcik Bayazıt, Ataç Soysal ve Hasan Tan. *Test Sistemi ile Klasik Sınav Sistemi Arasında Korelasyon* (İstanbul Teknik Üniversitesi Elektronik Hesap Merkezi) (Mumlu kâğıtla çoğaltılmıştır), 13 + XIX sayfa.

Bu araştırmanın amacı, öğrencilerin üniversiteye alınmasında kullanılan test usulü ile klasik yazılı sınav usulünün verdiği sonuçlar —bir başka deyimle öğrencilerin bu iki ayrı sınavda aldıkları notlar— arasında bir ilişki aramaktır. Araştırmada, üniversitelerarası giriş sınavının ilk uygulama yılı olan 1964-65 ders yılı giriş sınavı testlerine ve —o sırada merkezî sistemin dışında bulunan— İstanbul Teknik Üniversitesinin klasik yazılı sınavlarına katılan öğrencilerin bu iki sınavdaki başarıları birbiriyle karşılaştırılmaktadır.

Dr. Muzaffer İpek ve Silay Yaman. *İ.T.Ü. Giriş ve Mezuniyet Başarıları Arasında Korelasyon* (İstanbul: İ.T.Ü. Elektronik Hesap Merkezi, 1969), 54 sayfa (Mumlu kâğıtla çoğaltılmıştır).

Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Bilim Adamı Yetiştirme Grubu tarafından desteklenen bir araştırma projesinin sonuçlarını veren bu raporda, 1950-51 ve 1960-61 yılları arasında İstanbul Teknik Üniversitesinin İnşaat, Mimarlık, Makina, Elektrik ve Maden Fakültelerine klasik tipte sınavlardan geçirilerek alınan öğrencilerden 3341'inin giriş sınavındaki başarılarıyla mezuniyet dereceleri arasında ilişki aranmaktadır.

Asaf Çalışkaner ve İbrahim Özgentaş. *Ankara Üniversite 1963 Giriş Sınavlarında Liselerin Başarı Dereceleri* (Ankara, 1964) (Mil-

İlî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi Test ve Araştırma Bürosu yayını) (Eğitim Araştırmaları Serisi, 21.03) (Duplimath usulüyle çoğaltılmıştır), 40 sayfa.

Bugünkü üniversitelerarası merkezî sistemden önce Ankara Üniversitesi çerçevesinde uygulanan merkezî kayıt ve giriş sınavı sisteminin ikinci uygulama yılı olan 1963-64 ders yılında, söz konusu üniversitenin çeşitli fakültelerine girmek isteyen —10 ya da daha fazla öğrencisi sınava katılmış 163 liseye mensup— 15 330 öğrenciden 15 302'sinin, toplam olarak 292 soruyu kapsayan Zekâ, Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler ve Yabancı Dil Testlerinden aldıkları puanlara dayanılarak çeşitli liselerin standart puan ortalamaları ve her testten genel sıralamada kaçınıcı oldukları hesaplanmıştır. İncelemede, aynı hesaplara dayanarak, dört testin toplam sonuçlarına, Zekâ, Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler ve Yabancı Dil Testlerine göre en başarılı ve en az başarılı liselerin listeleri verilmektedir. Araştırmanın başında da belirtildiği gibi, inceleme sadece mevcut durumu tesbit amacıyla yapılmış, sonuçlar üzerinde yorumda bulunulmamıştır.

Abdurrahman Ş. Sanay. *Ankara Üniversitesi 1962 Giriş İmtihanlarında Liselerin Başarıları* (Ankara, 1963) (Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi Eğitim Araştırmaları ve Değerlendirme Merkezi «=Test ve Araştırma Bürosu» yayını) (Eğitim Araştırmaları Serisi, 21.01) (Duplimath usulüyle çoğaltılmıştır), IV + 38 sayfa.

Bu araştırma, Ankara Üniversitesinin çeşitli fakültelerini içine alan ve «tek kayıt, test usulüyle tek giriş sınavı» esasına dayanan merkezî sistemin ilk uygulama yılı olan 1962-63 yılı sonuçlarına dayanmaktadır. Bu yıl sınava 194 liseden 13 485 öğrenci katılmış, yapılan hesaplarda 10'dan fazla aday veren 147 lise dikkate alınmıştır. İncelemede, sınava katılanların mezun oldukları yıllar ve liselere göre sayısal dağılımları hakkında bilgi verildikten sonra adayların başarıları bakımından liseler birbiriyle karşılaştırılmakta, öğrencilerinin toplam başarı ortalamalarına göre en yüksek başarıyı gösteren 18 lise ile en düşük başarıyı gösteren 21 lisenin listesi verilmekte, bu iki kategorideki liseler çeşitli testlerdeki başarılarına göre sıralanmaktadır. Daha sonra liselerin başarı ve başarısızlık nedenleri araştırılmakta ve sınav sonuçları üzerinde çözümlenelerde bulunulmaktadır.

Prof. Dr. Refia Şemin. «Üniversiteye Giriş Sınavlarında Başarıya Tesir Eden Faktörler», *İstanbul Üniversitesi Tecrübi Pedagoji ve Çocuk Psikolojisi Bülteni* (İstanbul: Edebiyat Fakültesi Basım-evi, 1966), s. 13-34.

Yazar, bu incelemesinde, İstanbul Üniversitesinin 1954-55 ve 1956-57 ders yılı giriş sınavları sonuçlarını ele alarak bu sınavlara katılanların aldıkları notlara göre çeşitli liselerin başarı durumunu hesaplamakta, yine öğrencilerin başarılarıyla ana-babanın öğrenim durumu, mesleği

ve ailedeki çocuk sayısı gibi etkenler arasında ilişki aramaktadır. İnceleme, 1954-55 yılında sınava katılan 1452 öğrenci ile 1956-57'de sınava giren 4747 öğrenciyi (toplam olarak 6199 kişiyi) kapsamaktadır.

Prof. S. Celâl Antel. «Üniversite Tercih Yoklaması ve Neticele-ri», *Pedagoji Bülteni* (İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, sayı 1, 1954), s. 26-60.

Makalede, Üniversiteye öğrenci alımında karşılaşılan güçlükler ve bu amaçla yapılan seçmelerde kullanılan yöntemler üzerinde genel olarak bilgi verildikten sonra, 1951-53 yılları arasında (1951-52, 1952-53 ve 1953-54 ders yıllarında) İstanbul Üniversitesinin çeşitli fakültelerine öğrenci almada kullanılan testlerin sonuçları değerlendirilmektedir. «Tercih Yoklaması» adı verilen bu testler, bir yandan bilgiyi, öbür yandan zihin kabiliyetini ölçmek amacını gütmekteydi. O zamanki olanaklar çerçevesi içinde ortaya konan söz konusu sistemin hazırlayıcı ve uygulayıcısı olan yazar, bu merkezî seçme mekanizması hakkında bilgiler vermekte, bu arada resmî, özel, azınlıklara ve yabancılara ait liselerin global başarı durumları, en başarılı adayların çeşitli liselere ve illere göre dağılımları ve benzeri konular hakkında çözümlenmelerde bulunmaktadır.

Kenan Gürtan. *İstanbul Üniversitesi Ekim 1951 Giriş Testleri Neticelerinin İstatistik Usulleri ile Tahlili* (Yayınlanmamış Doktora Tezi) (İstanbul, 1954) (İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Kitaplığında 111 B 349 numarada kayıtlıdır), 161 sayfa.

İstanbul Üniversitesinin çeşitli fakültelerine başvuran lise mezunu adaylara ilk defa 1951-52 ders yılı başında uygulanan ve 2520 adayın katıldığı testlerde elde edilen sonuçlar çözümlenmekte, bu arada çeşitli aday gruplarının testlerdeki başarı dereceleri aldıkları notların ortalamalarına göre birbirleriyle karşılaştırılmakta, çeşitli konulardaki başarılar arasında korelasyon aranmakta, lise bitirme ve olgunluk sınavı dereceleri ile test sonuçları arasındaki ilişki ortaya konarak testlerin değeri üzerinde bir yargıya varılmaya çalışılmakta, ayrıca adayların baba mesleklerine göre durumları incelenmektedir.

Frank Bowles. *Access to Higher Education. Volume I* (UNESCO and the International Association of Universities, 1963), 212 sayfa (Büyük boy).

Bu kitap Türkçeye çevrilmiştir: *Yüksek Öğrenime Giriş*. Cilt I (Çeviren Necmi Z. Sarı) (Talim ve Terbiye Dairesi Yayınları, 3-Tercüme Serisi, 1) (İstanbul: Millî Eğitim Basımevi, 1967), 292 sayfa (Büyük boy).

Uluslararası bir incelemenin genel raporu niteliğini taşıyan bu kitapta, yüksek öğrenime giriş sorunu 1950-60 döneminde dünya ülkelerinde kendini gösteren değişiklik ve gelişmelerin ışığı altında incelenmektedir. Kitap aşağıdaki bölümlerden meydana gelmektedir: Öğrenci Al-

ma Sorunları — Öğrenci Alma Süreci — Eğitimde Değişikliğe Yol Açan Güçler — Dünyanın Başlıca Bölgelerinde Öğrenci Alma Usulleri Özet ve Sonuçlar. Kitabın sonunda yer alan üç Ek şu başlıkları taşımaktadır: 1960'larda Öğrenci Alma Süreci — Bilgi Kaynakları — Öğrencilere Malî Yardımlar (Öğrencilere Dolaysız Yardımlar — Sovyetler Birliğinde Devletin Malî Yardımları).

UNESCO. *Access to Higher Education*. Volume II. National Studies (UNESCO and the International Association of Universities, 1965), 648 sayfa (Büyük boy).

Yukarıdaki araştırmanın ikinci cildi olan bu kitap, dünyadaki çeşitli eğitim sistemlerini temsil eden 12 ülkede yüksek öğrenime giriş sorununu ayrıntılı olarak inceleyen ulusal raporları içine almaktadır. Söz konusu ulusal raporlar, Birleşik Amerika, Birleşik Arap Cumhuriyeti, Brezilya, Fransa, Güney Afrika Cumhuriyeti, Hindistan, İngiltere, Japonya, Senegal, Sovyetler Birliği, Şili ve Yeni Zelanda ile ilgilidir.

UNESCO. *Access to Higher Education in Europe— Comparative Background Documents and Report of the Conference*. (Conference of Ministers of Education of European Member States of UNESCO on Access to Higher Education— Vienna, 20-25 November 1967) (Published in 1968 by UNESCO, Place de Fontenoy, 75 Paris - 7^e), 140 sayfa (Büyük boy).

Kitabın, 1967 yılında Viyana'da toplanan UNESCO üyesi Avrupa ülkeleri Millî Eğitim Bakanları Konferansı için hazırlanan temel belgeleri içine alan birinci kısımda, Avrupa'da yüksek öğrenime giriş konusunda karşılaştırmalı istatistik bilgiler verilmekte; yüksek öğrenime giriş sorunu, öğrencilerin toplumsal, iktisadî ve kültürel kökenleri açısından ele alınmakta; yüksek öğrenime girişin planlanması ve düzenlenmesiyle toplumsal gelişme arasındaki ilişkiler araştırılmaktadır. Konferans çalışmalarına ayrılan ikinci kısımda ise açılış konuşmalarının metni yer almakta, konferans çalışmaları özetlenmekte, kapanış konuşmalarının metni verilmektedir. Kitabın sonundaki eklerde, gündem, belgelerin ve katılanların listesi vb bulunmaktadır. «UNESCO'nun yüksek öğretim kurumlarında mevcut öğrenci alma sistemleri hakkında karşılaştırmalı bir incelemeye girişmesi», üzerinde birleşilen tavsiyeler arasındadır.